

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΛΗ' | ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ — ΤΗΛ. 72.18.308

1 ΜΑΡΤΙΟΥ 1989

ΑΡΙΘ. 4

— ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ —

Έδω γεννήθηκε ή όσια Φιλοθέη.
— Εύαγγέλου Δ. Θεοδώρου,
Χριστιανισμός και Φεμινισμός. — Μη-
τροπ. Πατρών Νικοδήμου,
Μηνύματα Τριωδίου. — Ίω. Φουν-
τούλη, Άπαντήσεις σέ λειτουρ-
γικές, κανονικές και άλλες άπορίες.
— Άρχιμ. Συμεών Π. Κούτσα,
Ή Ιερωσύνη ως άποστολή. — Άρχιμ.
Χριστοδούλου Μουστάκα, Ό-
ριακοί σταθμοί στην ιστορική πορεία
της Όρθοδοξίας μας. — Ί. Μ. Χα-
τζηφώτη, Άγία Φιλοθέη ή Ά-
θηναία. — Μαρία Ματζάρη - Μι-
χαήλ, Πρεσβυτέρα και Θεία Λει-
τουργία. — Έπίκκοιρα. — Εύ-
αγγέλου Π. Λέκκοι, Ή Γενική
Συνέλευση του Ι.Σ.Κ.Ε.

● ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Άθήναι, Ίασίου 1 — Τηλ.
72.10.734 ● Προϊστάμενος Τυ-
πογραφείου: Ίωάννης
Μιχαήλ, Άριστοτέλους 179,
112 51 Άθήναι.

ΕΔΩ ΓΕΝΝΗΘΗΚΕ Η ΟΣΙΑ ΦΙΛΟΘΗ Η ΑΘΗΝΑΙΑ

Τετρακόσια χρόνια πέρασαν από την Κοίμηση της Όσίας
Φιλοθέης, τα όποια έόρτασε έφέτιος ή Έκκλησία των Άθηνών
μέ πανηγυρικές εκδηλώσεις. Το εικονιζόμενο σπίτι είναι τ' άρ-
χονικό των Μπενιζέλων όπου γεννήθηκε και μεγάλωσε ή Όσία
και άπέναντι στο όποιο ίδρυσε την περίφημη Μονή της, του Άγίου
Άνδρέου.

*

Χαίροις, των Άθηνών ή λαμπάς!
ή έν τω βίω καιομένη και φαίνουσα,
ή πίστιν δι' εδποιίας
και διά θίου άγνοϋ
τάς πρός σέ φοιώσας εκδιδάσκουσα
τροφός τούτων γέγονας
και προστάτις και σήριγμα,
διωκομένων άσφαλές καταφύγιον,
νεανίδων τε αιχαλώτων άναρροισις...

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΦΕΜΙΝΙΣΜΟΣ*

Τοῦ κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

5. « Ἄρσεν καὶ Θῆλυ ».

Ἡ χριστιανικὴ βιοθεωρία καταφάσκει τὴν ἐκκόλαψι τοῦ μυχίου πυρῆνος τῆς γυναικειᾶς ὑπάρξεως, ἢ ὁποία δὲν πρέπει νὰ ἀνδροποιηθῆ, διότι εἶναι *sui generis* καὶ προσδιορίζεται ἀπὸ τὸ μυστήριον τῆς εἰδοποιουῦ διαφορᾶς τοῦ εἶναι τῆς, πού προσιδιάζει μόνο σ' αὐτὴν, ἀπὸ τὸν ἰδιαίτερον τρόπο, μὲ τὸν ὁποῖο αὐτὴ αἰσθάνεται, σκέπτεται, ἀγαπᾷ καὶ ἀντιδρᾷ. Ἐφ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος πλάσθηκε ὡς « ἄρσεν καὶ θῆλυ », ἡ γυναίκα ἔχει τὰ ἰδικὰ τῆς ἰδιαίτερα χαρίσματα, πού ἀποτρέπουν ἀπὸ τὴ συρρίκνωσι καὶ κακοποίησι τοῦ θήλεος πάνω στὴν προκρούστεια κλίνη ἀνδροποιητικῶν τάσεων. Οἱ ρόλοι τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς διαφέρουν στὴν ψυχολογικὴ τους θεμελίωσι καὶ ἔκφρασι, ἀλλὰ εἶναι σύστοιχοι, ἰσότημοι, ὁμογενεῖς καὶ ὁμοιογενεῖς, τῆς ἰδίας πνευματικῆς στάθμης καὶ τοῦ ἰδίου ἠθικοῦ « νιβῶ ». Οἱ ρόλοι αὗτοι δὲν πρέπει νὰ ἰσοπεδώνωνται ὑπὸ τὸν ὀδοστρωτῆρα τῆς ὁμοιομορφίας.

Ὁ γνήσιος φεμινισμὸς δὲν εἶναι ἀτομισμὸς, οὔτε ἐξάλειψις τῶν βιολογικῶν διαφορῶν ἢ κλασματικὴ ἐπιδιώξις μερικῶν ἐπαγγελματικῶν ἢ βιοθεωρητικῶν στόχων, ἀπεσπασμένων ἀπὸ τὴν ὁλότητα τῆς γυναικειᾶς ὑπάρξεως, ἀλλὰ προβολὴ ἑνὸς ὀλοκληρωμένου ὑπαρξιακοῦ εἶναι. Μέσα στὸ εἶναι αὐτὸ τὰ ἀναπαλλοτρίωτα βιολογικὰ δεδομένα δὲν εἶναι ἓνα μοιραῖο κακό, πού πρέπει νὰ ἐξοβελισθῆ, ἀλλὰ θεία εὐλογία, χάρισμα, οὐσιῶδες ὑπαρξιακὸ συστατικὸ τῆς γυναικῆς καὶ κίνητρο καρποφόρου ἐντάξεως στὸν κοινωνικὸ χῶρο, εἴτε μὲ ἐπιλογὴ καταλληλοτέρων γιὰ τὴ γυναικεῖα ψυχρὸσύνθεσι καὶ εὐαισθησία κοινωνικῶν λειτουργημάτων, εἴτε μὲ προσιδιάζουσα στὸ ἀληθινὸ εἶναι τῆς ποιοτικῆς διαμόρφωσι δραστηριοτήτων, πού ἐκλέγονται ἀπὸ αὐτὴν ἐξ ἴσου, ὅπως καὶ ἀπὸ

τοὺς ἄνδρες. Μόνον ὑπὸ τὸ ὀλοκρατικὸ αὐτὸ πρῖσμα θὰ ἀποφεύγωνται κρούσματα ἐσωτερικῆς διασπάσεως καὶ ὑπαρξιακοῦ κενοῦ ἔνεκα ἀγχώδους ἀντιγραφῆς ἀνδρικῶν ρόλων χωρὶς ἔνταξι αὐτῶν στὸ ἰδιότυπο καὶ ἰδιόμορφο ὀργανικὸ ὄλον τοῦ ἀληθινοῦ καὶ ἀβθεντικοῦ γυναικειοῦ εἶναι.

Ἀπὸ χριστιανικὴ λοιπὸν σκοπιὰ μπορούμε νὰ καταφάσκωμε ὅλες τὶς ἐπιδιώξεις πρὸς μόρφωσι, οἰκονομικὴ ἀσφάλεια καὶ ἀνεξορτησία τῶν γυναικῶν καὶ ἀφύπνισι τῶν σὲ ληθαργικὴ ἢ ὑπνώττουσα κατάστασι εὐρισκομένων ἐμφύτων γυναικειῶν χαρισμάτων καὶ ταλάντων ὑπὸ τὴν ἀπαραίτητη προϋπόθεσι ὅτι δὲν παραμελοῦνται θεμελιώδη καθήκοντα αὐτῆς, ὅπως εἶναι λ.χ. εἴτε ἡ φροντίς γιὰ τὴν αἰδὼ καὶ τὴ σωφροσύνη, πού πλήττονται μὲ τὴ λεγομένη σεξουαλικὴ ἀπελευθέρωσι ἢ μᾶλλον ὑποδούλωσι καὶ μὲ τὸν τουρισμὸ τοῦ σέξ, εἴτε ὁ σεβασμὸς πρὸς τὴν ἀγέννητη ζωὴ, πού καταπατεῖται μὲ τὶς δολοφονικὲς ἐκτρώσεις καὶ ἀμβλώσεις, εἴτε ἡ ἔναντι τῶν παιδιῶν ὑπευθυνότης, ὅταν αὐτὰ σχεδὸν ἐγκαταλείπωνται μὲ ὀλοήμερες ἐξωοικιακὲς ἀσχολίες ἢ καὶ διασκεδάσεις, εἴτε ἡ στοργικὴ μέριμνα γιὰ τὴν εὐρυθμία καὶ θαλπωρὴ τοῦ σπιτιοῦ, πού σχεδὸν διαλύεται καὶ μεταβάλλεται σὲ κέντρο διερχομένων ἢ ξενοδοχεῖο.

Εἶναι εὐχάριστο καὶ ἐλπιδοφόρο, ὅτι ὀλονὲν καὶ περισσότερον πολλαπλασιάζονται οἱ φωνές ὑπὲρ ἑνὸς μετριασμένου φεμινισμοῦ, πού καλεῖ σὲ ἐναρμόνισι τῶν ὑποχρεώσεων τῆς γυναικῆς μέσα στὸ σπίτι μὲ τὴν ἀνάγκη τῆς ἐξωοικιακῆς ἐργασίας καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῆς προσωπικότητός τῆς. Γιὰ τὴν ἐναρμόνισι αὐτὴ πρέπει νὰ βοηθοῦν τόσο οἱ κεντρικὲς κρατικὲς ὑπηρεσίες ὅσον καὶ ἡ Τοπικὴ Αὐτοδιοίκησις μὲ τὴ ρύθμισι τοῦ ὥραριου τῶν ἐργαζομένων καὶ ἰδίως τῶν ἐπιτόκων μητέρων καὶ μὲ τὴν ἴδρυσι νηπιαγωγείων καὶ βρεφονηπιακῶν σταθμῶν. Στὴν ἴδρυσι αὐτὴ θὰ ἔπρεπε νὰ συμμετέχη σὲ μεγάλῃ

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 51 τοῦ ὑπ' ἀρ. 3 τεύχους.

έκτασι και ή Έκκλησία. Έτσι οί εκπρόσωποι αὐτῆς, ὅπως ἀποδεικνύει ή ἐμπειρία τῶν ξένων Έκκλησιῶν, θά ἔχουν εὐκαιρία ἱεραποστολικῆς ἐργασίας και ἐπιδράσεως ἀνάμεσα στίς μητέρες, ἀκόμη και σ' ἐκεῖνες πού εἶναι ἀποξενωμένες ἀπό τήν Έκκλησία.

6. Σωματική και πνευματική μητρότης.

Η ἱστορία τοῦ χριστιανικοῦ φεμινισμοῦ συνδέεται ἄρρηκτα πρὸς τήν πεποίθησι, ὅτι ὅλος ὁ φυσιολογικός μηχανισμός τοῦ βιολογικοῦ κύκλου τῆς γυναίκας και ὁ συναρτώμενος πρὸς τὸν μηχανισμό αὐτὸ ἔμφυτος ψυχολογικός ἐξοπλισμός και δυναμισμός της βρίσκονται ὀρμεμφύτως σέ συνεχῆ ἐτοιμότητα και ἐπαγρύπνησι, γιά νά ἀνταποκρίνωνται στήν ἐσωτερική κλήσι πρὸς τήν σωματική ή τήν πνευματική μητρότητα.

Ένας μικρὸς ρώτησε τὸν πατέρα του ποιές εἶναι οί «Μεγάλες Δυνάμεις», γιά τίς ὁποῖες πῆρε τὸ μάτι του, ὅτι γράφουν οί ἐφημερίδες. Κι ὁ πατέρας του τοῦ ἀπήντησε: «Μεγάλες Δυνάμεις εἶναι ή μητέρα σου κι ή μητέρα τῆς μητέρας σου». Η ἀληθινή μάνα με τὰ χέρια της κινεῖ ὄχι μόνον τὸ λίκνο τοῦ βρέφους, ἀλλὰ και τὸ λίκνο τῆς ἱστορίας και τοῦ πολιτισμοῦ.

Όπως τονίσαμε σέ ὀμιλία μας στὸ Λονδίνο στὰ πλαίσια τοῦ Παγκοσμίου Συνεδρίου τῆς Ἀποδήμου Ἑλληνίδος, ἀκόμη και ἐὰν οί ἀνεξιχνίαστες βουλές τοῦ Θεοῦ δὲν ἐπιτρέφουν τή σύναψι γάμου ή τήν ἐνεργοποίησι τῆς σωματικῆς μητρότητας μέσα στὸν γάμο, και τότε ή γυναίκα μπορεῖ και πρέπει νά διατηρῆ μέσα της ὀλοζώντανο και μεταμορφωμένο τὸ μητρικὸ ἔνστικτο και φίλτρο, νά ὑπερνικᾷ συναισθηματικῶς τήν ἀναχρονιστική ἀπογοήτευσι γιά τήν ἀτεκνία ή τὸ μαράζωμα γιά τὸν λεγόμενο γεροντοκορισμὸ και νά νοιώθῃ πλήρη ἐσωτερική ἱκανοποίησι και πληρότητα, ἀναπληρώνοντας τή βιολογική με τήν πνευματική μητρότητα. Ἐπίσης ἡμπορεῖ νά ἐπεκτείνῃ τήν εὐλογημένη σωματική μητρότητα με τήν προσθήκη τῆς πνευματικῆς, παρουσιάζοντας θησαυροὺς διαισθητικῆς εὐαισθησίας, στοργῆς, ἀφοσιώσεως, αὐτοθυσίας και ἡρωῖσμοῦ, σκορπίζοντας τίς σπίθες και πλάστρες φωτιές ή τὰ ρεῖθρα τῆς

ἀγάπης, τῆς συμπόνιας, τοῦ ἀλτροῦσμοῦ, τῆς γνησίας διακονικῆς προσφορᾶς.

Η μητρότης, πού ἐνεργοποιεῖται σωματικά ή πνευματικά στὰ πλαίσια τῆς ὀικογενείας, τῆς ἐνορίας, τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου και τῶν ποικίλων μορφωτικῶν ἐπιδιώξεων και ἐπαγγελματικῶν σχέσεων, εἶναι τόσοσὸν τὸ ποιητικόν, ὅσοσὸν και τὸ τελικόν αἷτιον τῆς ἰδιοτύπου ὑπαρξιακῆς ψυχοσυνθέσεως τῆς γυναίκας. Η ψυχοσύνθεσις αὐτῆ πρέπει νά ἱκανοποιηθῆ και τελειωθῆ, γιά νά ἐκκολαφθῆ και ἐκδιπλωθῆ ή πεμπτουσία τοῦ αὐθεντικοῦ γυναικείου εἶναι, μέσα στὸ ὀποῖο δεσπόζει ὁ ἔμφυτος ἑτεροκεντρισμός, τὸ νά ἔχῃ δηλαδῆ ὡς κέντρον τοῦ ἐνδιαφέροντος και τῆς βαθυτέρας ἱκανοποιήσεώς της τοὺς ἄλλους και τήν προσπάθεια πρὸς λύσι τῶν προβλημάτων τους³⁰.

(Συνεχίζεται)

30. Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ἡ ὀραιότης τῆς ἀποδήμου Ἑλληνίδος, Ἀθήναι 1988, σελ. 9-10.

ΔΥΟ ΝΕΕΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

● Βλασίου Ἰω. Φειδᾶ

Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΡΩΣΣΙΑΣ (988 - 1988) (3η ἔκδοσις)

Ἡ συμμετοχή τῆς Ἑκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὸν ἑορτασμὸ τῆς Χιλιετηρίδος γιά τὸν ἐκχριστιανισμὸ τῶν Ρώσσοων. Στὰ ἑπτὰ κεφάλαια τοῦ ἔργου (466 σελίδων) ὀλη ή ἱστορία τῆς Ἑκκλησίας τῆς Ρωσσίας, ἀπὸ τήν ἰδρυση της μέχρι σήμερα.

● Πρωτοπρ. Γεωργίου Δ. Μεταλληνοῦ,
Ἐπικ. Καθηγητοῦ

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ (ὕπερ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς και σωτηρίας)

Ἐνα βιβλίον πὸν βοηθεῖ τὸν ἀναγνώστη νά συνειδητοποιήσῃ τή διακονική, μαρτυρική και ἀγωνιστική πορεία τῆς Ἑκκλησίας, ἰδιαίτερα στήν ἐποχή μας, πὸν ή πνευματική σύγχυσι ἀξάνει ἐπικίνδυνα και ή Ἀλήθεια γίνεται ὀλο και πὸν δυσδιάκριτη.

Γράφατε: Ἀποστολική Διακονία, Ἰασίου 1, 115 21 Ἀθήνα, τηλ. 722.8008.

Βιβλιοπωλεῖο: Δραγατσανίου 2, Πλατ. Κλαυθμῶνος, τηλ. 322.8637.

ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΤΡΙΩΔΙΟΥ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΤΩΝ ΚΥΡΙΑΚΩΝ ΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ

Α' ΑΠΟ ΤΑ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ ΤΗΣ Θ. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν
κ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ

II. ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗΝ ΤΟΥ ΑΣΩΤΟΥ

1. ΠΑΡΑΛΟΓΕΣ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ

«Πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας».

Με ἀγερωχίαν πολλήν καὶ με θρασύτητα παρουσιάζεται ἐνώπιον τοῦ Πατρὸς ὁ νεώτερος τῶν δύο υἱῶν τῆς σημερινῆς παραβολῆς, με τὰς ἀξιώσεις του καὶ τὰς ἀπαιτήσεις του. Δὲν ζητεῖ ἀπλῶς, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον δὲν παρακαλεῖ, δὲν ὑποβάλλει τὸ αἴτημά του με παράκλησιν, ἀλλὰ, τονίζων τὰ δικαιώματά του, προβάλλει δικαιοματικὰς ἀπαιτήσεις: «Πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας». Αὐτὴ ἢ ἔμφρασις τὴν ὁποίαν δίδει εἰς τὴν λέξιν «τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας» τὸν ἐμφανίζει ὡς ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος θεωρεῖ ὅτι εἶναι τάχα ὑποχρεωμένος ὁ πατέρας του νὰ τοῦ δώσῃ τὸ ἀναλογοῦν εἰς αὐτὸν μέρος τῆς περιουσίας. Καὶ ἀκριβῶς αὐτὴ ἢ τακτικὴ δὲν παρουσιάζεται μόνον εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἀσώτου υἱοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς πολλοὺς ἐκ τῶν ἀνθρώπων πάσης ἐποχῆς, καὶ εἰς πολλοὺς ἐκ τῶν χριστιανῶν, οἱ ὅποιοι, καὶ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, προβάλλουν τὰς ἀπαιτήσεις των, καὶ τὰς ἀξιώσεις των.

1. Καὶ εἶναι χαρακτηριστικὸν ὅτι, καὶ ἀπέναντι αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ ὑπάρχουν ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι ἔχουν τὰς ἀπαιτήσεις των, καὶ ἐξανίστανται καὶ δυσφοροῦν, ὅταν βλέπουν ὅτι τὰ πράγματα δὲν θαίγουν ὅπως ἐκεῖνοι θὰ τὰ ἤθελον καὶ διαμαρτύρονται, διότι ὁ Θεὸς δὲν τοὺς δίδει ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα θεωροῦν ὅτι εἶναι «τὸ ἐπιβάλλον μέρος», τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς ὑποχρεοῦται τρόπον τινα καὶ ὀφείλει νὰ ἀποδώσῃ εἰς αὐτοὺς.

Δὲν εἶναι ἄσχετον ἐν προκειμένῳ τὸ φρόνημα τὸ φαρισαϊκόν, τὸ ὁποῖον ἡ Ἐκκλησία μᾶς προσέβαλε τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν τὸ φρόνημα κατὰ τὸ ὁποῖον ὁ ἄνθρωπος ἐν ὀνόματι τῆς ἀγιότητός (!) του ἀπευθύ-

νεται εἰς τὸν Θεὸν καὶ προβάλλει τὰς ἀρετάς του, διὰ νὰ ἀπαιτήσῃ ἀπὸ τὸν Θεὸν ἀντιπαροχάς. Ἐκεῖνος, ὁ Φαρισαῖος τῆς παρελθούσης Κυριακῆς, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐξέθεσε τὰς ἀρετάς του· «ὁ Θεὸς εὐχαριστῶ σοι, ὅτι οὐκ εἰμί ὡσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ... νηστεύω δις τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὄσα κτῶμαί», μόνον πού δὲν προσέθεσεν εἰς τὴν προσευχὴν του: ὥστε, Θεέ μου, κατόπιν τούτων, ὀφείλεις νὰ μοῦ δώσῃς ὅτι σοῦ ζητήσω!

Ἄλλ' αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ φρόνημα τοῦ ἀσώτου νέου τῆς σημερινῆς παραβολῆς, ὁ ὁποῖος δὲν διστάζει νὰ ἡμιλῇ διὰ «τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας»!

Ἀσφαλῶς, εἶναι φανερόν πόσον ἀπέχει ἀπὸ τὴν χριστιανικὴν ἀντίληψιν ἢ ἀποψις αὐτὴ. Ὁ χριστιανὸς ἔχει συναίσθησιν τῆς θέσεώς του καὶ ξέρει, ὅτι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀπλῶς ἓνας μικρὸς ἄνθρωπος· εἶναι τὸ πλάσμα ἀπέναντι τοῦ Πλάστου· εἶναι ἢ μικρὰ ἐκείνη ὄντοτης ἢ ὁποῖα μέσα εἰς τὸ σύμπαν λαμβάνει τὴν ἀξίαν τῆς διότι φέρει τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ πάντως ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ εἶναι κάτι τὸ πολὺ μικρὸ, ὥστε νὰ μὴ μπορῇ νὰ ὑψώσῃ τὸ ἀνάστημά του.

Εἶναι ἀλήθεια, ὅτι ὁ Θεὸς συγκαταβαίνει, λόγῳ τῆς ἀγαθότητός Του καὶ τῆς μεγάλης του ἀγάπης, καὶ μᾶς παρέχει ὠρισμένα δικαιώματα, φθάνων στὸ σημεῖον νὰ κἀνῃ πρὸς ἡμᾶς συνθήκην καὶ νὰ μᾶς εἴπῃ: «ἐὰν θέλητε καὶ εἰσακούσητέ μου, τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς φάγεσθε» (Ἦσ. 1,19)· μᾶς ὑπόσχεται δηλαδή, ὅτι, ἂν ἐκπληρωθῇ ἐκ μέρους μᾶς ἓνας ὅρος, ἢ συμμόρφωσις πρὸς τὸ θέλημά Του, τότε θὰ ἔχωμεν ὠρισμένας ἀντιπαροχάς· «τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς φάγεσθε». Διότι «Κύριος οὐ στερήσει τὰ ἀγαθὰ τοῖς πορευομένοις ἐν ἀκρίᾳ» (Ψαλ. 83,12). Θὰ ἦτο ὅμως τελείως ξένος πρὸς τὴν χριστιανικὴν ἀντίληψιν ὁ χριστιανὸς ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος θὰ ἐνόμιζεν, ὅτι, καθ' ὃν

χρόνον ὁ Θεὸς θέτει ὅρους, ὡς φιλόανθρωπος, καὶ δέχεται νὰ κάνη μίαν συνθήκην μετὰ τοῦ ἀνθρώπου, ὅτι τοῦτο παρέχει εἰς ἡμᾶς δικαιοῦματα. Ἀπλῶς μίαν παρρησίαν μᾶς παρέχει ἢ τήρησις τοῦ νόμου Του, διὰ νὰ ἐμφανισθῶμεν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὡς νομοταγεῖς καὶ ὄχι ὡς παραβάται. Καὶ εἶθε νὰ μὴ εἴμεθα παραβάται. Ἀλλὰ ποῖος θὰ ἐδεβαίωγε διὰ τὸν ἑαυτὸν του ὅτι δὲν εἶναι καθόλου παραβάτης; Καὶ ποῖον ἢ συνειδησίς του τὸν πληροφοροῦν ὅτι μπορεῖ νὰ προβάλλῃ εἰς τὸν Θεὸν τὰ αἰτήματά του μὲ δικαιολογημένην παρρησίαν καὶ μὲ εὐλογον θάρρος υἱικῆς ἀπαιτήσεως; Εἶπεν ὁ Κύριος, ὅτι, καὶ ἂν ἀκόμη ἐκτελέσετε πάντα τὰ διατεταγμένα, πρέπει νὰ ἔχετε τὸ φρόνημα —καὶ νὰ λέγετε— ὅτι «ἀ χ ρ ε ῖ ο ι δ ο ὕ λ ο ι ἔ σ μ ε ν, ὅ τ ι ὁ ὀ φ ε ῖ λ ο μ ε ν π ο ι ῆ σ α ι π ε π ο ι ῆ κ α μ ε ν» (Λουκ. 17,10). Ἀκόμη δηλ. καὶ ὅταν ὁ ἄνθρωπος θὰ εἶναι πιστὸς τηρητῆς τοῦ θείου θελήματος, εἶναι ἓνας δούλος, ὁ ὁποῖος ἀπλῶς ἐξετέλεσεν τὸ καθήκον του. Φέρει δὲ ἓνα παραβολικὸν παράδειγμα: ἔάν, λέγει, ὁ κύριος ἐνός δούλου εἶπῃ εἰς αὐτὸν «ἐτοιμάσέ μου νὰ δειπνήσω», ἀρά γε πρέπει νὰ ἔχη ὑποχρέωσιν ὁ κύριος εἰς τὸν δούλον, διότι ἔπραξεν ὅτι τὸν διέταξεν; «οὐ δοκῶ», λέγει ὁ Χριστὸς, διότι ἀπλῶς τὸ ὀφειλόμενον ἔπραξε: καὶ ὡς δούλος ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ ἐκτελέσῃ τὸ καθήκον του.

2. Ἐὰν ὅμως, ἀγαπητοί, ἐπιμένωμεν εἰς τὴν διάσφησιν τῆς ἀπόψεως αὐτῆς, τὸ πράττομεν, καὶ δι' ἓνα ἀκόμη λόγον ὅτι οἱ ἄνθρωποι προσβάλλουν συνεχῶς τὰ δικαιοῦματά των, χωρὶς παραλλήλως νὰ συναισθάνωνται καὶ τὰ ἀντίστοιχα καθήκοντα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις των. Διὰ τοῦτο ἢ περίπτωσις τοῦ ἀσώτου, τῆς σημερινῆς παραβολῆς, ὁ ὁποῖος προσβάλλει τὰ δικαιοῦματά του, τὰ ἀνύπαρκτα, μᾶς δίδει τὴν εὐκαιρίαν νὰ προσέξωμεν τὸ φαινόμενον αὐτό, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι καθόλου ὀρθόν. Ὅχι διότι δὲν ὑπάρχουν δικαιοῦματα εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ διότι δὲν πρέπει νὰ προσβάλλῃ κανεὶς μόνον τὰ δικαιοῦματά του, χωρὶς συσχετισμὸν πρὸς τὰς ὑποχρεώσεις. Καὶ, ἀκόμη, δὲν πρέπει νὰ τὰ προτάσῃ, τ.ε. νὰ ἀρχίξῃ ἀπὸ τὴν διεκδίκησιν δικαιοῦμάτων.

Σημειώσατε, ὅτι εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς Ἀγίας Γραφῆς δὲν ὑπάρχει ἡ λέξις «δικαίωμα» μὲ τὴν σημασίαν αὐτήν. Μόνον ὑπάρχει εἰς τὴν φράσιν «δίδαξόν με τὰ δικαιοῦματά σου», ἢ ὁποῖα σημαίνει κάτι τελείως διαφοροτικόν. Σημαίνει τὰς ἐντολάς καὶ ἀπαιτήσεις τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον. Ἀλλὰ μὲ τὴν συνήθη ἔννοιαν, τῶν ἀπαιτήσεων τῶν ἀνθρώπων, δὲν ὑπάρχει. Καὶ ἂς μὴ σπεύσουν μερικοὶ νὰ ἐξαγάγουν ἐσφαλμένα συμπεράσματα. Ἄς μὴ σπεύσουν νὰ ποῦν ὅτι τάχα ἡ χριστιανικὴ ἰδιότης μᾶς ἀρνεῖται κάθε δικαίωμα καὶ μᾶς θέλει νὰ εἴμεθα οἱ ἀνίσχυροὶ ἄνθρωποι οἱ μηδέποτε διεκδι-

κούντες δικαιοῦματα. Καὶ πρὸ πάντων, ἂς γνωρίζουν, ὅτι, ἂν προεβλήθησαν καὶ ἐξυψώθησαν τὰ δικαιοῦματα τοῦ ἀνθρώπου, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸν Χριστιανισμόν. Διότι ὁ Χριστὸς εἶναι Ἐκεῖνος ὁ Ὅποιος καὶ περὶ ἐλευθερίας ὠμίλησε καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐν γένει περὶ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιοῦμάτων, διὰ τὰ ὁποῖα ἡ ἐποχὴ μας καὶ Διεθνῆ Ἐπιτροπὴν Δικαιοῦμάτων τοῦ ἀνθρώπου συνέστησε καὶ εἶθε νὰ εἶχε συστήσει καὶ μίαν ἀντίστοιχον ἐπιτροπὴν ὑποχρεώσεων καὶ καθηκόντων. Ὁ Κύριος ἐποθετήσε τὰ ἀνθρώπινα δικαιοῦματα μέσα εἰς τὸ κλῆμα τῆς ἀγάπης. Θέλει δηλ. τὰ ἰδικά σου δικαιοῦματα νὰ τὰ αἰσθάνεται ὁ ἄλλος ὡς καθήκοντα: καὶ σὺ νὰ διεκδικῆς ἀδίαστα τὰ δικαιοῦματά σου μέσα εἰς τὸ κλῆμα τῆς ἀγάπης, ὥστε νὰ μένουν ἀπαραβίαστα τὰ δικαιοῦματα, μὲ ἐγγυητὴν τὴν χριστιανικὴν ἀγάπην τῶν μὲν πρὸς τοὺς δέ.

Καὶ ὁ δεῦτερος υἱός, ὁ πρεσβύτερος κατὰ τὴν παραβολὴν, δὲν ὑστέρησεν εἰς διακηρύξεις δικαιοῦμάτων. Ἐκεῖνος, ὅταν εἶδε ὅτι μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἀσώτου ὁ πατέρας τοῦ ἐπεδαψίλευσεν ὠρισμένας περιποιήσεις, ἐδυσφόρησε. Καὶ οἱ λόγοι τοὺς ὁποῖους ἐπεκαλέσθη ἐσήμαιναν προσβολὴν δικαιοῦμάτων: «ἐ μ ο ἰ ο ὄ δ ἔ π ο τ ε ἔ δ ω κ α ς ἔ ρ ι φ ο ν, ἵ ν α μ ε τ ἄ τ ῶ ν φ ἰ λ ω ν μ ο υ ε ὕ φ ρ α ν θ ῶ». Ἀλλ' ἔάν μέσα εἰς τὴν οἰκογένειαν καὶ τὴν κοινωνίαν οἱ ἄνθρωποι κινουνοῦνται μόνον μὲ προσβολὴν δικαιοῦμάτων, φθάνουν ἐκεῖ ὅπου ἔφθασαν ὠρισμένα ἀκράτια συστήματα. Ἡ κοινωνικὴ ὅμως δικαιοσύνη ἀπαιτεῖ ἀμοιβαιότητα: τὸ δικαίωμα, δικαίωμα, ἀλλὰ καὶ τὸ καθήκον, καθήκον. Καὶ μόνον μὲ τὸν συνδυασμὸν τῶν δύο καὶ τὰ δικαιοῦματα ἐξυπηρετοῦνται καὶ τὰ καθήκοντα δὲν ἀθετοῦνται.

Τὸ συμπέρασμα εἶναι σαφές. Ὅταν ἐκεῖ στραφῇ ἡ προσοχή, εἰς τὸ πῶς ἀνταποκρινόμεθα εἰς τὰς ὑποχρεώσεις καὶ τὰ καθήκοντα ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων, τότε αὐτὴ ἡ χριστιανικὴ συνέπεια θὰ εἶναι ἢ καλυτέρα κατοχύρωσις τῶν δικαιοῦμάτων, διότι θὰ ἐδραιώνεται ἡ ἀγάπη καὶ ἡ συναίσθησις τῆς ἀλληλουχίας ὑποχρεώσεων καὶ καθηκόντων, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον καὶ κοινωνικῶς θὰ μᾶς προάγῃ καὶ πνευματικῶς θὰ μᾶς ἐξυψώσῃ καὶ θὰ μᾶς καταρτίξῃ ἀξίους πολίτας τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἀμήν.

2. Η ΦΥΓΗ ΚΑΙ Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ

«Συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν».

(Λουκ. 15,13)

Τί τοῦ ἔλειπεν ἄρα γε τοῦ νέου αὐτοῦ, ὥστε νὰ μὴ μένη εὐχαριστημένος μέσα στὸ πατρικὸ του σπιτί καὶ στὸ οἶκετον ἐν γένει περιβάλλον, ἀλλὰ νὰ θέλῃ νὰ φύ-

γη μακρὰ, εἰς ἄλλην πόλιν καὶ χώραν; Ὅλα τὰ καλὰ εἶχεν εἰς τὴν διάθεσίν του, καὶ τὰ ὕλικά μέσα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀτμόσφαιραν τὴν οἰκογενειακὴν, κοντὰ εἰς τὸν ὑπέροχον ἐκεῖνον πατέρα, πλούσιον εἰς κτήματα καὶ ὑποστατικά ἀλλὰ καὶ εἰς καλωσύνην καὶ ἀγαθὴν καρδίαν. Ἐν τούτοις ὁ νεώτερος υἱὸς του δὲν ἱκανοποιεῖται. Δὲν τοῦ ἀρέσει ἡ τόσον εὐχάριστος αὐτῆ οἰκογενειακὴ ἀτμόσφαιρα. Θέλει νὰ φύγῃ. Καί, ἀφοῦ ἐξησφάλισε τὸ ἀναλογοῦν μερίδιον τῆς πατρικῆς περιουσίας, ρευστοποιεῖ τὰ κεφάλαιά του «καὶ σὺ νὰ γὰ γὼ ν ἔπα ν τ α... ἀ ν ε χ ῶ ρ η σ ε ν εἰς χ ῶ ρ α ν μ α κ ρ ᾶ ν».

Ἄς μὴ μᾶς ἐκπλήττῃ ἡ τακτικὴ αὐτῆ τοῦ νεωτέρου υἱοῦ. Δὲν εἶναι ὁ μόνος ποὺ θεωρεῖ μονότονη τὴν συνεχῆ γαλήνην μιᾶς ἡσυχῆς καὶ μετρημένης ζωῆς. Πολλοὶ ζητοῦν κάποια ἀλλοίωσις, νομίζοντες ὅτι θὰ γίνουν εὐτυχέστεροι. Πόσον ὁμως πλανῶνται καὶ δὲν γνωρίζουν τί ζητοῦν! Ἄς τοὺς παρακολουθήσωμεν, διὰ μέσου τῶν γραμμῶν τῆς παραβολῆς τοῦ ἁσώτου υἱοῦ.

1. Πολλοί, πράγματι, νέοι ἰδίως, ὡς ὁ νεώτερος υἱὸς τῆς παραβολῆς, ἐνῶ ἐξεκίνησαν μὲ χριστιανικὴν κατεύθυνσιν εἰς τὴν ζωὴν των, κάποτε ἀρχίζουν νὰ μὴ ἱκανοποιοῦνται ἀπὸ τὴν γραμμὴν αὐτὴν ποὺ ἐχάραξαν. Ζητοῦν κάτι ἄλλο, ποὺ νὰ ποικίλλῃ τὴν δῆθεν μονοτονίαν τῆς χριστιανικῆς ζωῆς. Μερικοὶ τὸ λέγουν σαφέστερα, ὅτι ἀρχίζει νὰ τοὺς ἐλκύνῃ κάποια κοσμικότης, εἰς τὴν ὁποῖαν νομίζουν ὅτι θὰ εὑρουν περισσώτεραν χαρὰν. Καὶ ὄχι ὀλίγοι παίρνουν τὴν ὀλεθρίαν ἀπόφασιν καί, κάπως συγκατατημένα στὴν ἀρχὴν, ἀκράτητοι κατόπιν, ἀπεμπολοῦν τὰς ἀγνάς ἀρχὰς καὶ παραδόσεις των καὶ ρίπτονται εἰς τὸν κοσμικὸν στίβον, κυνηγῶντας τὴν χαρὰν καὶ τὴν εὐτυχίαν.

Ὅσονδήποτε ὁμως καὶ ἂν θεωρηθῇ φυσικόν, μέχρις ἐνόδου σημείου, τὸ αἴτημα κάποιας ἀλλαγῆς καὶ ἐπιδιώξεως νέων μορφῶν καὶ συνθηκῶν τῆς ζωῆς, διὰ νὰ μὴ εἶναι «ρουτίνα» ἡ ζωὴ, πάντως ἀπέχει τῆς πραγματικότητος ἢ ἰδέας ὅτι ἐντὸς τῆς χριστιανικῆς ἀτμόσφαιρας δὲν ὑπάρχει δῆθεν ἡ δυνατότης ἀναζητήσεως νέων, βελτιωτέρων πάντοτε, καταστάσεων. Ἄπ' ἐναντίας μάλιστα. Ἐὰν θέλωμεν ἀλλαγὴν ποὺ νὰ σημαίνῃ βελτίωσιν, μόνον εἰς τὴν κατὰ Χριστὸν ζωὴν θὰ τὴν εὑρωμεν. «Ἰδοὺ καὶ νὰ ποιῶ πᾶν τὰ», εἶπεν ὁ Κύριος (Ἀποκ. 21,5). Καὶ ὁ Ἀπόστολος Του ἐβεβαίωσεν ὅτι «εἶτις ἐν Χριστῷ, καὶ νὴ κτίσις» (Β' Κορ. 5,17). Καὶ πράγματι. Ἐφ' ὅσον προχωρεῖ ἡ ἐν Χριστῷ ἐποικοδομὴ καὶ πρόοδος τοῦ χριστιανοῦ ἐφ' ὅσον ὁ πιστὸς ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τὴν «παλαιὰν ζύμην... (καθίσταται) νέον φύ-

ρ α μ α» (Α' Κορ. 5,7)· καὶ ἐφ' ὅσον «κατὰ τὴν ζωὴν τὰ ὕστερά ματα» (Α' Θεσ. 3,10) καὶ ἐκλείπουν τὰ ἐλαττώματα ἡμῶν, γινόμεθα νέοι ἄνθρωποι. Καὶ εἶναι αἰσθητὴ μία ἀλλαγὴ φρονημάτων καὶ διαθέσεων. Μεταφερόμεθα εἰς ἕνα νέον κόσμον. Ἀντιμετωπίζομεν πλέον διαφορετικὰ τὰ γεγονότα καὶ τὰ προβλήματα. Βλέπομεν ὑπὸ ἄλλο πρίσμα. Ἀπὸ ἄλλης περιωπῆς βλέπομεν τὴν πραγματικότητα. Καί, γενικῶς, ὅσον ἀνεβαίνει ἡ στάθμη τοῦ «ἐν Κυρίῳ» καταρτισμοῦ, τόσον προχωροῦμεν εἰς βελτιωτέρας πάντοτε ἀλλαγὰς καὶ «μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν» (Β' Κορ. 3,18).

Ἐὰν μᾶς ἐνδιαφέρῃ ἡ βελτίωσις, ἴδου στάδιον λαμπρόν, ἡ χριστιανικὴ προσπάθεια πρὸς διαμόρφωσιν ὀλοκληρωμένης χριστιανικῆς προσωπικότητος. Εἶναι «ὑτὴ ἢ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ ὕψιστου» ἔργον καὶ καρπὸς τῆς συνεργούσης θείας χάριτος. Εὐχαριστημένος δὲ τότε καὶ ἱκανοποιημένος ὁ χριστιανός, δὲν αἰσθάνεται μονότονη τὴν χριστιανικὴν ζωὴν, ἀλλὰ ἀπολαμβάνει τοὺς θησαυροὺς καὶ τὴν γλυκύτητά της καὶ ὕμνῃ τὸν Αἴτιον τῆς χαρᾶς καὶ τῆς εὐτυχίας του, λέγων μετὰ τοῦ ὕμνωδου: «ἔθελας πόθω με, Χριστέ, καὶ ἡλλοίωσας τῷ θείῳ σου ἔρωτι».

2. Ἀπέναντι τῆς εὐτυχῆς αὐτῆς «ἀλλοιώσεως», τῆς ἐν Χριστῷ τ.ἐ. ἀναπλάσεως τῆς ζωῆς τῶν ἀτόμων καὶ τῶν κοινωνιῶν, οὐδεμίαν σύγκρισιν ἔχουν ἄλλοι ἐπιδιωκόμενοι στόχοι καὶ ἐπιχειρούμεναι προσπάθειαι ἀλλαγῆς περιβάλλοντος — ἐπὶ τὸ ἐλευθεριώτερον συνήθως — ἢ χειραφετήσεως ἀπὸ ἠθικῶν ἀρχῶν καὶ δεσμεύσεων, μὲ σκοπὸν τὴν «ἀπόλαυσιν» κάθε εἶδους «χαρᾶς» καὶ «ἡδονῆς» καὶ δῆθεν εὐχεστέρας ζωῆς καὶ δῆθεν δικαιότερας κοινωνίας.

Χωρὶς τὸν Χριστὸν ὅλα αὐτὰ εἶναι χίμαιρες καὶ ὄνειρα ξένα πρὸς τὴν πραγματικότητα. Τὸ διεπίστωσεν ὁ ἄσωτος· καὶ τοῦ ἐστοίχησε πολὺ ἀκριβὰ. Ἄλλ' εὐτυχῶς τὸ πάθημα τοῦ ἔγινε μάθημα. Καὶ συνῆλθεν. «Εἰς ἕαυτὸν δὲ ἐλθὼν» ἔκανε σύγκρισιν καὶ ἐπανεκτίμησιν τοῦ τί εἶχε καὶ τί ἔχασε, καὶ αὐτῶν ποὺ τοῦ προσέφερε τὸ ἄσυνετον καὶ παράτολμον καὶ ἀπονενομημένον διάθημά του.

Ὅποιος ζητεῖ τὰ καλλίτερα («τὰ κρείττονα») πρέπει νὰ ἐνεργῇ μὲ σῶφρονα καὶ ὄχι ἀβεβαίαν προοπτικὴν. Ἄλλως διακινδυνεύει τὰ πάντα. Καὶ ἐκτίθεται εἰς περιπετείας καὶ διατρέχει κινδύνους φοβερᾶς πολυλάκεις ἀποτυχίας, καὶ ἀνεπανορθώτου ἴσως.

Ὁ ἄσωτος εὐτυχῶς μπόρεσε νὰ εὑρῇ — καὶ νὰ ἀκολουθήσῃ — τὸν δρόμον τῆς ἐπανορθώσεως. «Εὔρε τὴν

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. **ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΔΗ**
Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

479. Ἐπιτρέπεται ἱερεὺς ποῦ δὲν πρόκειται νὰ λειτουργήσῃ νὰ κάμνῃ προσκομιδὴν μὲ τὸ ἐπιτραχήλιον μόνον; (Ἐρώτησις Αἰδεσιμ. Γ. Μ.).

Ἡ ἀπάντησις εἶναι σαφῶς ἀρνητικὴ καὶ ὡς πρὸς τὰ δύο σκέλη της. Τὴν προσκομιδὴν δὲν μπορεῖ νὰ τελέσῃ ἄλλος ἱερεὺς ἐκτὸς ἀπὸ ἐκεῖνον ποῦ θὰ λειτουργήσῃ, οὔτε φορώντας μόνον τὸ ἐπιτραχήλιο, εἴτε αὐτὸς θὰ εἶναι ὁ λειτουργὸς εἴτε, τὸ χειρότερο, ἄλλος. Πρόκειται γιὰ ἀταξία, ποῦ δὲν τὴν ἀμνηστεύει ἡ καλὴ πρόθεσις, οὔτε ἡ εὐγενὴς κατὰ τὰ ἄλλα διάθεσις γιὰ ἐξυτηρήσει ἢ διευκόλυνσι τοῦ λειτουργοῦ ἱερέως.

Ὁ ἱερεὺς ποῦ θὰ λειτουργήσῃ ὀφείλει, ἀφοῦ πάρη καιρὸ καὶ ἐνδυσθῇ, ὅλη τὴν ἱερατικὴν του στολήν, νὰ τελέσῃ τὴν προσκομιδὴν. Αὐτὴ ἀποτελεῖ ὄχι μόνον τὴν «τεχνικὴν» οὕτως εἰπεῖν προετοιμασίαν τῶν δώρων γιὰ τὴν τέλεσιν τῆς θείας λειτουργίας, ὅπως παλαιότερα, ἀλλὰ καὶ ἓνα εἶδος ἱεουργίας, «προλήψεως» καὶ προτυπώσεως τῆς θείας λειτουργίας, μὲ τὴν ὁποία προσφέρονται καὶ ἀνατίθενται τὰ εὐχαριστιακὰ εἶδη στὸ Θεό, ὅπως ἔχει διαμορφωθῆ στὴ σχετικῶς νεωτέρα, ἀλλὰ ἀπὸ αἰῶνων κρατοῦσα τάξι. Αὐτὸ γίνεται σαφές καὶ ἀπὸ ὅσα πράττονται καὶ λέγονται κατὰ τὴν προσκομιδὴν, τὴν τιμὴν ποῦ ἀπονέμεται στὰ δῶρα (θυμίαμα-ἀσπασμός) καὶ ἰδιαίτερα ἀπὸ τὴν εὐχὴ τῆς προθέσεως, διὰ τῆς ὁποίας ὁ ἱερεὺς παρακαλεῖ τὸ Θεὸ νὰ εὐλογήσῃ «τὴν πρόθεσιν ταύτην» καὶ νὰ τὴν προσδεχθῇ στὸ ὑπερουράνιον θυσιαστήριόν Του. Οἱ τυπικὲς ἐξ ἄλλου διατάξεις ποῦ ὑπάρχουν στοὺς κώδικες καὶ στὰ ἔντυπα καὶ ἡ «Διάταξις τῆς θείας λειτουργίας» τοῦ πατριάρχου Φιλοθέου τοῦ Κοκκίνου εἶναι σαφέστατες: τὴν προσκομιδὴν κάνει ὁ λειτουργὸς ἱερεὺς καὶ κανεὶς ἄλλος.

Καὶ οἱ σχολιασμοὶ ἐπίσης τῶν ἁγίων πατέρων στὴ θεία λειτουργία εἶναι γιὰ τὸ θέμα μας διπλᾶ ἐνδιαφέροντες, ὄχι μόνον γιὰ τὴν ἐπιβεβαίωσιν τῶν ὅσα ρητὰ γράφουν οἱ τυπικὲς διατάξεις, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸν τόνισον τὴν ἰερότητα τῆς πράξεως τῆς προσκομιδῆς, τὴν ἐνότητά της μὲ τὴν θείαν λειτουργίαν καὶ τὴν θεολογικὴν της σπουδαιότητα. Γιὰ παράδειγμα ἀναφέρομε ὅσα γράφει ὁ ἱερός Νικολάος Καβάσιλας στὴν «Ἐρμηνείαν τῆς θείας λειτουργίας». Αὐτὸς ἐξ ἀφορμῆς τῶν λόγων τοῦ ἱερέως «Εἰς ἀνάμνησιν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ...», ποῦ προτάσσονται τῆς ἐκτομῆς τοῦ ἄμνου, καὶ συσχετίζοντάς τους μὲ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου «Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν» (Λουκ. κβ' 19. Α' Κορ. ια' 24-25), ἐντάσσει τὴν προσκομιδὴν στὴν ὅλην λειτουργίαν, ποῦ γίνεται εἰς ἀνάμνησιν τοῦ Κυρίου, τονίζει τὴν ἐνότητα προσκομιδῆς καὶ λειτουργίας, θεωρώντας τὴν πρώτην «ἀρχὴν» τῆς δευτέρας («Καὶ οὐ περὶ τοῦ ἄρτου ἐκεῖνου λέγει μόνον, ἀλλὰ περὶ πάσης τῆς τελετῆς, ὡς ἂν ἐντεῦθεν τῆς ἱεουργίας ἀρχόμενος» κεφ. ζ'). Καὶ ἄλλοι σχολιάζοντας τὴν ἐννοίαν τῆς προσαγωγῆς τῶν μερίδων, ἐπαναλαμβάνει ὅτι τὰ «ἐξ ἀρχῆς, δι' ὧν ὁ θάνατος ἐσημαίνετο τοῦ Κυρίου... ἅπασι εἰρημένα περὶ πάσης τῆς τελετῆς (προσκομιδῆς καὶ λειτουργίας) εἰρησθαι νοοῦνται. Πᾶσα γὰρ ἡ προσαγωγὴ τῶν δώρων εἰς ἀνάμνησιν γίνεται τοῦ Κυρίου καὶ διὰ πάσης ὁ αὐτοῦ καταγγέλλεται θάνατος» (κεφ. ι'). Εἰδικὰ δὲ τὴν προσκομιδὴν θεωρεῖ μίμησιν τῆς πράξεως τοῦ Κυρίου, ποῦ κατὰ τὸν μυστικὸν δεῖπνον «ἄρτον καὶ οἶνον ταῖς χερσὶ λαβὼν ἀνεδείκνυ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ, ὡς δῶρα ταῦτα προσάγων αὐτῷ καὶ ἀνατιθεὶς ἀνεδείκνυ». Αὐτὸ κάνει καὶ ἡ Ἐκκλησία μὲ τὴν προσκομιδὴν, ἀναθέτουσα τὰ δῶρα της στὸ Θεό. Μὲ τὴν τελετὴν αὐτὴν ὁ ἄρτος καὶ ὁ

ὄδον διὰ τῆς μετανοίας» καὶ τῆς ἐπιστροφῆς πρὸς τὸν πατέρα του. Καὶ αὐτὸ τὸν ἔσωσε.

Ἐὰν δὲ ἕνας «ἄσωτος» ἐσώθη διὰ τῆς μετανοίας, αὐτὸ σημαίνει, διὰ κάθε ἄνθρωπον ποῦ ἀπέτυχεν εἰς τὰς ἐπιλογὰς του καὶ διεψεύσθη εἰς τὰς ἐλπίδας καὶ τὰς προσδοκίας του, ὅτι ὁ καλλίτερος τρόπος, διὰ νὰ περισώσῃ ὅτι εἶναι δυνατόν καὶ νὰ ἐπανορθώσῃ τὴν ζημίαν ποῦ ὑπέστη, εἶναι ἡ καταφυγὴ πρὸς τὸν Οὐράνιον Πατέρα, τὸν Θεόν, καὶ «Ὁ γὰρ ἀπέστειλεν Ἰησοῦν Χριστόν», διὰ μετανοίας καὶ διὰ τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ «ἡ ἐλπὶς οὐ καταισχύνει», ἀλλὰ δικαιώνει διὰ τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου καὶ σώζει «τὸ ἀπολωλός».

Ἄδελφοί, ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ θεβαιώνει διὰ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου (Α' Ἰωάν. 2, 1-2): «ταῦτα γράφω ὑμῖν ἵνα μὴ ἀμάρτητε» (σὰς προειδοποιῶ, διὰ νὰ μὴ κάνετε τὸ μεγάλο σφάλμα τῆς ζωῆς σας). «Καὶ ἐάν τις ἀμάρτη, παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν Πατέρα, Ἰησοῦν Χριστόν δίκαιον καὶ αὐτὸς ἰλασμός ἐστι περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν». Ὅτι γκρεμίζει ἡ ἁμαρτία, τὸ ἀνορθώνει καὶ τὸ ἀποκαθιστᾷ ἡ μετάνοια.

Αὐτὸ τὸ μήνυμα ἄς ἐντυπωθῇ εἰς τὰς καρδίας μας ἐκ τῆς παραβολῆς τοῦ Κυρίου περὶ τοῦ ἁσώτου υἱοῦ.

Η ΙΕΡΩΣΥΝΗ ΩΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗ*

Τοῦ Ἀρχιμ. κ. ΣΥΜΕΩΝ Π. ΚΟΥΤΣΑ
Ἱεροκήρυκος

β) Ἡ μαρτυρία πὸν σηλοῖζεται στὴν ἐμπειρία.

Οἱ Ἀπόστολοι εἶναι οἱ μάρτυρες τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἀποστολή πὸν τοὺς ἀνέθεσε ὁ Κύριος ἦταν «ἡ μαρτυρία Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Ἀποκ. 1,2). «Καὶ ἔσεσθέ μοι μάρτυρες...», ἦταν ἡ ἐντολή τοῦ Ἀναστημένου Κυρίου πρὸς τοὺς Ἀποστόλους λίγο πρὶν ἀναληφθεῖ στοὺς οὐρανοὺς (Πράξ. 1,8). Καὶ ὅπως ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὸ βιβλίον τῶν Πράξεων, οἱ Ἀπόστολοι εἶχαν βαθιὰ συνείδηση αὐτῆς τῆς ἀποστολῆς τους ὡς μαρτύρων τοῦ Ἰησοῦ (Πράξ. 2,32· 3,15· 5,32· 13,31). Ἐκλέγουν τὸν Ματθαῖο, προκειμένου καὶ αὐτὸς νὰ ἀποτελέσει «μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ σὺν αὐτοῖς» (Πράξ. 1,22). Εἶναι μάρτυρες «πάντων ὧν ἐποίησεν ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐν Ἱερουσαλήμ» «μάρτυρες προκεχει-

ροτονημένοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, οἵτινες συνέφαγον καὶ συνέπιον αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν» (Πράξ. 10, 39, 41).

Ἡ μαρτυρία τῶν Ἀποστόλων ἦταν μαρτυρία ζωῆς· ἀποτελοῦσε τὴν ἐν Χριστῷ ἀδιαμφισβήτητη ἐμπειρία τους. Ἐξῆσαν καὶ συναναστράφηκαν τὸν Κύριο. Ἄκουσαν τὴ διδασκαλία Του. Εἶδαν τὰ θαύματά Του. Ἐξῆσαν ἀπὸ κοντὰ τὸ πάθος Του. Βεβαιώθηκαν «ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις» (Πράξ. 1,3) γιὰ τὴν ἀνάστασή Του. Τὸν εἶδαν νὰ ἀναλαμβάνεται ἐν δόξῃ στοὺς οὐρανοὺς. Ἐλαβαν τὴ δωρεὰ τοῦ Πνεύματος. Ἔτσι μπορούσαν νὰ μαρτυροῦν γιὰ ὅλα αὐτὰ ἀπὸ προσωπικὴ πείρα. «Οὐδὲν δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς», διακηρύσσει ὁ Πέτρος πρὸς τὸ Ἰουδαϊκὸ Συνέδριο, «ἀ εἶδομεν καὶ ἠκούσαμεν μὴ λαλεῖν» (Πράξ. 4,20). Καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης τονίζει στὴν ἀρχὴ τῆς Α' ἐπιστολῆς Του:

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 55 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 3 τεύχους.

οἶνος «δῶρα τίμια τῷ Θεῷ καὶ γίνεται καὶ καλεῖται» (κεφ. 6').

Ὁ ἅγιος δὲ Συμεὼν Θεσσαλονίκησ τὴν μὲν προσκομιδὴ ὀνομάζει «προοίμια τῆς ἱεουργίας» (Διάλογος..., κεφ. 83), τὰ δὲ δῶρα «θεῖα» καὶ «τίμια», «ἀνάθημα τῷ Θεῷ» καὶ «ἀντίτυπα» τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ καὶ γι' αὐτὸ ἄξια τιμῆς καὶ προσκυνήσεως, «ὡς ἡγιασμένοις τῇ προσαγωγῇ, ὡς ἀφιερωμένοις διὰ θειοτάτων εὐχῶν, ὡς ἀντιτύποις οὐσι τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ καὶ αἵματος». Καὶ τοῦτο διότι «ἐν τῇ προθέσει ἀνετέθησαν τῷ Θεῷ καὶ ὁ ἱερεὺς ἐκεῖσε εὐχὴν ἀνέφερε καὶ προσδέξασθαι ταῦτα εἶπεν ἐπὶ τὸ ἄνω θυσιαστήριον» (Ἑρμηνεία..., 78).

Μερικοὶ ἱερεῖς πὸν συνηθίζουν νὰ κάνουν αὐτὰ στα ὁποῖα ἀναφέρεται ἡ ἐρώτησις ἢ ἀνέχονται ἔστω τὴν παρέμβασιν ἄλλων ἱερέων ἢ διακόνων, ὅταν δὲν εἶναι συλλειτουργοί, ἐπικαλοῦνται καὶ ὀρισμένους ἱστορικούς - παραδοσιακοὺς λόγους. Ὅτι δηλαδὴ ἀρχικὰ τὴν προσκομιδὴ τελοῦσαν οἱ διάκονοι καὶ ὅτι στὴν ἀρχιερατικὴ λειτουργία ὁ ἀρχιερεὺς - λειτουργὸς παρεμβάινει μόνον πρὸς τὸ τέλος τῆς προσκομιδῆς, ἀπὸ τὴν εὐλογία δηλαδὴ τῆς ἐνώσεως τοῦ ποτηρίου. Καὶ τὰ δύο αὐτὰ ἐπιχειρήματα εἶναι ἱστορικά καὶ τελετουργικὰ ἀληθινά. Οἱ διάκονοι ὅμως πὸν τελοῦσαν τὴν προσκομιδὴ, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἦσαν συλλειτουργοὶ καὶ ὄχι ἀπλῶς οἱ τυχόν ἐυρισκόμενοι στὸ θῆμα, ἔπαψαν ἐδῶ καὶ αἰῶνες νὰ ἔχουν αὐτὸ τὸ προνόμιο. Ὁ ἅγιος Συμεὼν Θεσσαλονίκησ παρατηρεῖ χαρακτηριστικὰ: «Τὸ χάρισμα τὸ προσκομίζειν Θεῷ (οἱ διάκονοι) οὐκ ἔχουσι. Διάκονοι γάρ εἰσι, τὴν λειτουργικὴν ἀξίαν ἔχοντες μόνον» (Διάλογος..., κεφ. 96).

Μαρτυρεῖται ὅτι μέχρι τὸ τέλος τῆς βυζαντινῆς περιόδου στὴ Θεσσαλονίκη καὶ στὸ Ἅγιον Ὄρος, ὅπως ἐπιβεβαιώνεται καὶ ἀπὸ τὴ «Διάταξη» τοῦ Φιλοθέου, διάκονοι μνημόνευαν ὀνόματα καὶ ἔθγαζαν μερίδες κατὰ τὴν προσκομιδὴ. Ὁ ἅγιος ὅμως πάλι Συμεὼν τὸ θεωρεῖ «οὐκ εὐτακτον οὐδ' ἀρμόδιον» καὶ τὸ ἀπαγορεύει. (Διάλογος..., κεφ. 96), προφανῶς ὡς μὴ σύμφωνον πρὸς τὴν τάξιν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, πὸν σὺν Κωνσταντινουπολίτησ τὴν γνώριζε καλά. Στὴν ἀρχιερατικὴ ἐξ ἄλλου λειτουργία, διατηρεῖται μὲν μιά ἀρχαιοπρεπεσττέρα τάξις, τὴν προσκομιδὴ ὅμως κάνει ἕνας ἀπὸ τοὺς συλλειτουργοῦντας ἱερεῖς, μέχρι τοῦ σημείου πὸν ἀναφέραμε, καὶ ὄχι ἀπὸ τοὺς μὴ συλλειτουργοῦντας. Αὐτὸς δὲν ἔχει πάρει μὲν καιρὸ —γιατὶ καιρὸ παίρνει μόνον ὁ ἀρχιερεὺς, πὸν εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν λειτουργός—, ἔχει ὅμως πάρει εὐλογία καὶ ἔχει ἐνδυθῆ ὀλόκληρη τὴν ἱερατικὴν του στολήν κατὰ τὴν τάξιν.

Γιὰ τὴ σπουδαιότητα τῆς προσκομιδῆς καὶ τὴν ἀνάγκην τηρήσεως κατὰ τὴν τέλεσί της τῆς ἀκριβοῦς τάξεως γράψαμε παλαιότερα ἐξ ἀφορμῆς δυὸ ἄλλων συγγενῶν ἐρωτήσεων. Ἡ μία (ὑπ' ἀριθμ. 297) ἀφοροῦσε στὴ χρησιμοποίησιν μαχαιριοῦ ἀντὶ λόγχης καὶ ἡ ἄλλη (ὑπ' ἀριθμ. 317) στὸ ἂν μπορῆ νὰ τελέσῃ ὁ ἱερεὺς τὴν προσκομιδὴ πρὶν πάρη καιρὸ καὶ ἐνδυθῆ τὰ ἱερά ἄμφια. Ἡ ὀρθὴ τάξις παραθιάζεται ἀπὸ καλὴ ἀναμφισβόλως πρόθεσι. Γιὰ τὴν αἰτιολόγησί της δὲ ἐπιστρατεύονται τεχνικὲς δυσκολίες ἢ ἐπιζητεῖται κάποια ψευδο-παραδοσιακὴ ἱστορικὴ κάλυψις. Ὁ ἅγιος Συμεὼν γιὰ ὅλες αὐτὰς τὶς ἐπιπόλαιες πρωτοβουλίας μας θὰ ἔλεγε: «Οὐκ εὐτακτον οὐδ' ἀρμόδιον. Καὶ προσεκτέον τὸ περὶ τούτου» (Διάλογος..., κεφ. 96).

ΟΡΙΑΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ ΜΑΣ*

Τοῦ Ἀρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΜΟΥΣΤΑΚΑ
Καθηγητοῦ

Ποιά εἶναι αὐτὴ ἡ ἀρχή; Τὸ κριτήριό τῆς ἀλήθειας δὲν εἶναι τὸ άτομο, δὲν εἶναι κανένας ἄνθρωπος, ἀλλὰ ἡ συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας, τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας, πὺν ἐκφράζεται μὲ τὴν Οἰκουμενικὴ Σύνοδο. Ἀκόμα εἶναι τὸ καθολικὸ κριτήριό τῆς πίστεως τῆς Ἐκκλησίας πὺν συνθέτει αὐτὸ πὺν λέμε «Παράδοση» καὶ πὺν δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ τὸ βίωμα, οἱ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἐμπειρίες καὶ ἐλλάμψεις, ὁ τρόπος μὲ τὸν

ὁποῖο ζοῦσε μέχρι χθές, προχθές, πρὶν ἑκατό, πρὶν ἀπὸ δυὸ χιλιάδες χρόνια ἀπὸ σήμερα ἡ Ἐκκλησία. Πῶς ζοῦσαν τὴν πίστη οἱ Ἀπόστολοι; Πῶς ζοῦσαν τὴν πίστη ἐκεῖνοι πὺν ἀξιώθηκαν καὶ μὲ τὰ σωματικά τους μάτια νὰ γίνουν θεόπτες; Πῶς ζοῦσαν οἱ ἀσκητὲς καὶ οἱ ὅσιοι; Αὐτὸ εἶναι ἡ Παράδοση.

Τὸ κριτήριό τῆς ἀλήθειας εἶναι ἡ Ἐκκλησία καὶ μόνον. Εἶναι ἡ Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας καὶ μόνον. Εἶναι ἡ συμφωνία τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ μόνον πὺν ἐρμηνεύει ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ ἀπὸ τὴν ἴδια

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 59 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3 τεύχους.

«Ὁ ἀκηκόαμεν, ὁ ἐωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὁ ἔθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς» καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἐωράκαμεν καὶ μαρτυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν...» (Α' Ἰωάν. 1, 1-2).

Ἄλλὰ καὶ ἡ ἱερωσύνη ἔχει τὴν ἴδια ἀποστολή. Ὅπως οἱ Ἀπόστολοι, ἔτσι κι ἐμεῖς οἱ ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας εἶμαστε μάρτυρες Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ μαρτυρία εἶναι βασικὸ γνῶρισμα τῆς ἱερατικῆς ζωῆς. Μὲ ποιά ἔννοια; Ὅτι διὰ τῆς ἱερατικῆς διακονίας - μαρτυρίας μας καταθέτουμε τὴν ἐμπειρία μας γιὰ τὸ «μυστήριό τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφ. 3,4). «Λαλοῦμεν τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ» (Κολ. 4,3) πὺν γνωρίσαμε προσωπικὰ ἐκ πείρας. Ὅμιλοῦμε γιὰ ἓναν Χριστὸ μὲ τὸν ὁποῖο ζοῦμε ἐν κοινωνίᾳ, μὲ τὸν ὁποῖο εἶμαστε ἐνωμένοι. Κηρύττουμε ἓνα εὐαγγέλιο πὺν πρῶτα γιὰ μᾶς ἀποτελεῖ ὑπόθεση ζωῆς. Προβάλλουμε μιὰ χριστιανικὴ ζωὴ, ἡ ὁποία δὲν μᾶς εἶναι terra incognita, ἀλλὰ καθημερινὸς προσωπικὸς ἀγῶνας ἓνας χῶρος πὺν γνωρίζουμε ἀπὸ προσωπικὴ πείρα καὶ ὡς ἐκ τούτου μποροῦμε νὰ ὁμιλοῦμε γι' αὐτὸν μὲ δύναμη καὶ νὰ χειραγωγοῦμε ἄλλους στὴν κατάκτησή του μὲ ἀσφάλεια. Διαφορετικά, ὅταν ὁ λόγος μας θὰ ἤχη ὡς «χαλκὸς ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον» (Α' Κορ. 13,1), ὅταν θὰ ὁμιλοῦμε «ἀπὸ κοιλίας ἢ ἐκ μαθημάτων», ὅπως λέει ὁ ἅγιος Συμεὼν ὁ Νέος Θεολόγος (Κατήχ. 28, SC 113, 158), ἡ μαρτυρία μας δὲν θὰ ἔχει δύναμη καὶ ὁ λόγος μας θὰ μένει ἀτελέσφορος. Θὰ εἶμαστε «ὁδηγοὶ τυφλοῖς», μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἐφαρμόζεται καὶ σ' ἐμᾶς ὁ φοβερὸς λόγος τοῦ Κυρίου (Μαθ. 15,14).

Τὸ φαινόμενο αὐτὸ ποιμένων ἀνεμπείρων καὶ ἀγεύ-

στον τῆς ἐν Χριστῷ ἐμπειρίας κακίζει μὲ αὐστηρὴ γλώσσα ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος: «Ἐσχύνθη ὑπὲρ τῶν ἄλλων, ὅσοι, μηδὲν τῶν πολλῶν ὄντες βελτίους, μέγα μὲν οὖν εἰ καὶ μὴ πολλῶ χεῖρους, ἀνίπτοις χερσίν, ὁ δὴ λέγεται, καὶ ἀμύητοις ψυχαῖς τοῖς ἀγιωτάτοις ἑαυτοὺς ἐπεισάγουσι καὶ πρὶν ἄξιοι γενέσθαι προσίεναι τοῖς ἱεροῖς, μεταποιοῦνται τοῦ δήματος, θλίβονται τε καὶ ὠθοῦνται περὶ τὴν ἁγίαν τράπεζαν ὥσπερ οὐχ ἀρετῆς τύπον, ἀλλ' ἀφορμὴν βίου τὴν τάξιν ταύτην εἶναι νομίζοντες, οὐδὲ λειτουργίαν ὑπεύθυνον, ἀλλ' ἀρχὴν ἀνεξέταστον» (Ἀπολογητικὸς 8, ΒΕΠΕΣ 58, 248 - 249).

Ὅλοι γνωρίζουμε τὴν ἔντονη δίψα τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου γιὰ τὴν ἀπόκτηση κάθε εἶδους ἐμπειρίας. Ἡ δίψα αὐτὴ ἐκδηλώνεται ἀκόμη ἐντονότερα στὶς θρησκευτικὲς τοῦ ἀναζητήσεις. Αὐτό, λοιπόν, μὲ τὸ ὁποῖο ὀφείλομε ὡς ποιμένες καὶ μάρτυρες τοῦ Χριστοῦ νὰ ἀνταποκριθοῦμε σὲ αὐτὴ τὴ δίψα εἶναι ὄχι «κενοὶ» λόγοι (Ἐφ. 5,6) —λόγοι ὠραῖοι κατὰ τὰ ἄλλα, πὺν ὁμως δὲν ἔχουν καμιὰ ἀπήχηση στὶς καρδιὲς τῶν ἀνθρώπων—, ἀλλὰ ἡ ἐν Χριστῷ πείρα μας ἡ ἀκατανίκητη αὐτὴ δύναμη πὺν θὰ ἀναβλύζει ἀπὸ τὴν ἱερατικὴ ὑπαρξὴ μας καὶ θὰ πείθει ἀβίαστα γιὰ τὸν «ἀνεξιχνίαστο πλοῦτο τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφ. 3,8). Μόνον ἂν, ὅπως οἱ Ἀπόστολοι, μποροῦμε κι ἐμεῖς νὰ ποῦμε «ὁ ἀκηκόαμεν, ὁ ἐωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὁ ἔθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν..., μαρτυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν» (Α' Ἰω. 1, 1-2), τότε μόνον ἡ ἱερατικὴ μαρτυρία μας θὰ εἶναι πράγματι ἀποστολικὴ καὶ, φυσικά, θὰ βρῆσκει τὴν ἐπιθυμητὴ ἀνταπόκριση μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων.

(Συνεχίζεται)

προοπτική και αποψη την Ἁγία Γραφή. Ἐὰν ὁ καθένας θελήσει νὰ δεῖ και νὰ ἐρμηνέψει ὅπως αὐτὸς νομίζει τὸ γεγονός τῆς πίστεως, εἶναι καταδικασμένοι. Αὐτὸ ἔκαναν οἱ αἰρετικοί. Πρῶτα οἱ Γνωστικοὶ κι ὕστερα ὁ Ἄρειος, ὁ δεύτερος μετὰ τὸν Ἀδὰμ πού ἔπεσε στὴ θανάσιμη πτώση. Τί ἦταν ὁ Ἄρειος; Ἱερεὺς τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ τί θέλησε νὰ κάνει; Θέλησε νὰ φέρει τὸ Θεὸ πολὺ κοντὰ στὸν ἄνθρωπο. Τὸν ἐνοχλοῦσε, φαίνεται, τὸ γεγονός πὼς μέσα στὸν Ἰησοῦ Χριστὸ κατοικοῦσε ὅλο τὸ πλήρωμα τῆς Θεότητος²², πὼς ὁ Θεάνθρωπος ἦταν τὸ δεύτερο Πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδος, γι' αὐτὸ στρέφεται μὲ μανία καὶ τολμᾷ αὐτὸς νὰ δάλει ἀρχὴ στὸν Ἄναρχο!... Ἔλεγε πὼς ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς «ἦν ποτε ὅτε οὐκ ἦν», ἄρα εἶναι κτίσμα, ὅπως ἡ λοιπὴ Δημιουργία²³. Ὅλες οἱ αἵρέσεις, ὅλα τὰ κακὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἐκκοσμίκευση πού εἶναι σήμερα ὁ μεγαλύτερος ἐχθρὸς τῆς, ἔχουν τὴν ἀρχὴ τους στὸν Ἄρειο. Αὐτὸς ἦταν ὁ πρῶτος πού θέλησε νὰ ρίξει τὴν ἀτομικὴ δόγμα καὶ νὰ συγκλονίσει καὶ νὰ διαλύσει τὸ Θεοῖδρυτο καθίδρυμα τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Ἐκκλησία, ὅπως γνωρίζει νὰ ζεῖ τὴ ζωὴ τῆς ἀγιότητος, ἔτσι γνωρίζει καὶ νὰ ἀπαντᾷ, ὅταν τίγονται τὰ ἱερά καὶ ὀσια τῆς, χωρὶς νὰ φείδεται κόπων, μόχθων καὶ ἀγώνων. Κατηγόρησαν δὴθεν κάποτε οἱ Γέροντες τὸν ἀββᾶ Ἀγάθωνα, ἕναν ἀσκητὴ τῆς ἐρήμου, γιὰ νὰ διαπιστώσουν, ἂν πράγματι ἦταν τόσο ταπεινὸς καὶ πρᾶος, ὅσο φημιζόταν, λέγοντάς του:

—Ἐσὺ εἶσαι ὁ Ἀγάθων, ὁ φαῦλος κι ὑπερήφανος;

—Ναί, Πατέρες μου, τέτοιος εἶμαι, ἀποκρίθηκε ἐκεῖνος, χωρὶς νὰν νὰ ταραχθεῖ.

—Καὶ τολμᾷς νὰ φλυαρεῖς καὶ νὰ κατακρίνεις τοὺς ἀδελφούς; ἔξακολούθησαν οἱ ἄλλοι.

—Δίκιο ἔχετε, ἀλλὰ παρακαλέστε τὸ Θεὸ νὰ μ' ἐλεήσει, εἶπε πάλι ὁ ταπεινὸς Ἀγάθων.

—Καὶ δὲν φτάνουν ὅλα αὐτά, ἔγινε τῶρα κι αἰρετικός.

—Ἄ, ὄχι, αἰρετικός δὲν ἔγινε ἀκόμη, ὕψωσε ζωηρὰ τὴ φωνή του ὁ ἀββᾶς, πρὸς μεγάλη ἐκπληξὴ τῶν ἀνακριτῶν του²⁴.

Ἐέρετε τί σημαίνει αὐτό; Πὼς ἅμα χάσουμε τὴν πίστη, δὲν μᾶς σώζει τίποτε!... Καμμιά ἠθικὴ. Κανένας νόμος. Κανένας χαρακτήρας καλός. Κανένας ἄνθρωπισμὸς. Κανένας ψευτοἰδεαλισμὸς σὰν κι αὐτοὺς πού

γνωρίζετε πού κάνουν μερικοί. Αὐτὰ δὲν σώζουν. Ἡ ὀρθόδοξη πίστη, ἡ ὄντολογία καὶ ὄχι ἡ ἠθικὴ σώζει. Ἡ δεύτερη μόνο μερικὲς δελτιώσεις μπορεῖ νὰ κάνει καὶ τίποτε περισσότερο. Αὐτὸ εἶχε ὑπόψη του καὶ ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, ὁ ὁποῖος τὰ περισσότερα χρόνια τῆς ἐπισκοπικῆς του διακονίας τὰ πέρασε στὴν ἐξορία. Μὲ αὐτοκράτορες ἦρθε σὲ ρήξη, γιὰτὶ ἡ αἵρεση, πρέπει νὰ κάνω ἐδῶ μιὰ παρένθεση, δὲν εἶναι μόνο θρησκευτικὴ ὑπόθεση, ἀλλὰ ἔχει τρεῖς μορφές. Πρῶτη εἶναι ἡ θρησκευτικὴ μορφή, ὅταν προσβάλλεται ἡ πίστη. Δεύτερη μορφή εἶναι ἡ πολιτικὴ αἵρεση, ὅταν ἡ Πολιτεία εἶτε θέλει νὰ δλάψει εἶτε νὰ χρησιμοποιοῦσιν τὴν Ἐκκλησία γιὰ δικὰ τῆς ὀφέλη καὶ σκοπιμότητες καὶ τρίτη μορφή εἶναι ἡ κοινωνικὴ, ἡ ἀλλοίωση δηλαδὴ τοῦ ἤθους, τῆς ζωῆς γενικὰ τῆς Ἐκκλησίας.

Οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἦταν ἀποφασισμένοι γιὰ ὅλα. Γιατὶ ἂν ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι ἀποφασισμένος νὰ τὰ χάσει ὅλα, προκειμένου νὰ κερδίσει τὸν Ἰησοῦ Χριστό, μάταια ἀγωνίζεται. Ἔτσι, ὅπως ἡ μάχη γιγαντώνει καὶ χαλυδώνει τὸν καλὸ στρατιώτη, καὶ ὁ πνευματικὸς ἀγώνας, πού ἔχει ὡς ὑπόθεση τὴν ἀλήθεια τῆς Ἐκκλησίας, γιγαντώνει τὸν ὑπέρμαχό τῆς. Οἱ γνήσιοι ἀγωνιστὲς τῆς ἀλήθειας οὔτε τὸν σωματικὸ θάνατο φοβοῦνται οὔτε γιὰ κάτι γήινο λυποῦνται, ὅταν τὸ χάσουν. Εὔχονται νὰ εἶναι διωκόμενοι χάριν τῆς ἀλήθειας παρὰ νὰ μιμοῦνται τὸν φοβερὸ ρόλο τοῦ Ἰούδα καὶ νὰ ἴναι ἀποστάτες ἢ λιποτάκτες τῆς πίστεως. Ὁ Μέγας λοιπὸν Ἀθανάσιος δὲν ἔκανε κανένα συμβιβασμὸ μὲ τὴν αἵρεση, γι' αὐτὸ καὶ ὅταν κάθε φορὰ ἔφευγε γιὰ τὴν ἐξορία, παρηγοροῦσε τοὺς ὀρθοδόξους μὲ τὰ λόγια: «Θαρσεῖτε, νεφύδιόν ἐστὶ καὶ θάττον παρελεύσεται»²⁵.

Δὲν θὰ εἶναι ὑπερβολὴ ἂν ποῦμε πὼς ὁ νεαρὸς διάκονος στὴν Ἀ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο τὸ 325 μ.Χ. ἔσωσε τὴν κυριολεξία τὴν Ὀρθοδοξία!... Ἔτσι ἐξηγεῖται τὸ γεγονός πὼς οἱ αἰρετικοὶ ἀρκετὲς ψευτοσυνόδους συγκρότησαν, γιὰ νὰ καταδικάσουν τὴν Ὀρθοδοξία καὶ νὰ ἐξολοθρεύσουν τὸν Μέγα Ἀθανάσιο. Ἐκεῖνος ὁμως μένει «στῦλος καὶ ἐδραῖωμα τῆς ἀληθείας»²⁶. Ἡ Ἐκκλησία ἔδωσε μάχη κατὰ τῶν αἱρέσεων μὲ τὴ Σύνοδο καὶ τὴν κέρδισε. Ἡ Ἐκκλησία πάλι ἔδωσε τὴ μάχη καὶ μὲ τὴν κοσμικὴ ἐξουσία καὶ τὴν κέρδισε. Σ' αὐτὴ τὴ δεύτερη μάχη πρωτοστάτησε ὁ Μέγας Βασίλειος, «τῆς σωφροσύνης ὁ κρατὴρ, τὸ στόμα τῆς σοφίας καὶ βάσις τῶν δογμάτων»²⁷.

(Συνεχίζεται)

22. Κολοσ. 2,9.

23. Χρήστου Παναγιώτου, «Ἄρειος», Θ.Η.Ε., τόμος 3ος, σσ. 92 - 96.

24. ΓΕΡΟΝΤΙΚΟΝ, ἐκδόσεις Βασ. Ρηγοπούλου, Θεσσαλονίκη 1969, σσ. 258 - 259.

25. Σωζομενοῦ, Ἐκκλ. Ἱστορία V, κεφ. ιε', PG 67, 1256B.

26. Α' Τίμ. 3,15.

27. Μηναιο Ἰανουαρίου, ἐκδοσὴ Σαλιθέρου, ἀ.χ., σ. 13.

ΑΓΙΑ ΦΙΛΟΘΕΗ Η ΑΘΗΝΑΙΑ (1522 - 1589)

ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Τοῦ κ. Ι. Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗ

Τὴν παράδοση αὐτὴ συνεχίζει, ἐπαναλαμβάνω, ὁ Καθεδρικός μας Ναὸς μὲ τὶς ὡραίες τελετὲς ποὺ ὀργάνωσε, πρὸ πάντων μὲ τὴν ἀγρυπνία. Μιὰ παράδοση, ποὺ σὲ πείσμα τῆς φραγκοερωτοτροπούσης πρωτεύουσας κράτησαν σεμνὰ καὶ ἀθόρυθα μορφὲς ὡς τὸν Παπαδιαμάντη, τὸν Μωραϊτίδη, τὸν Κόντογλου ἀργότερα, τὸν παπα - Νικόλα Πλανᾶ καὶ ἄλλους ταπεινοὺς λευίτες καὶ ποὺ ἀναδιώκει παρηγορητικὰ σήμερα μὲ ἀγιορείτικες ἀγρυπνίες ἐν μέσαις Ἀθήναις, ποὺ ὀλοένα πληθαίνουν.

Μένει ἀκόμη νὰ σταθοῦμε στὴν τελευταία φάση τοῦ ἱστορικοῦ τοῦ λειψάνου τῆς Ἀγίας, ποὺ φαίνεται ὅτι ταλαιπωρήθηκε μὲ κατὰ καιροὺς ἀρπαγὲς ἐλαχίστων τεμαχίων ἀπὸ πιστοὺς γιὰ τὴ δημιουργία φυλαχτῶν. Ἄν καὶ ἡ τοποθέτηση τῆς λάρνακας μὲ τὸ τίμιο λείψανο τῆς Ἀγίας στὸ ὑπόγειο τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ, ὅπου εἶχε δημιουργηθεῖ «Κρύπτη τῆς Ἀγίας Φιλοθέης»¹⁵, ἀπὸ ὅπου καὶ ἀνεδαίνει τώρα στὸν κυρίως ναό, δὲν ἦταν, ὅπως συνέθη καὶ μὲ τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Ε', εὐστοχη καὶ προσήκουσα στοὺς ἀνεκτίμητους αὐτοὺς θησαυροὺς τῆς πίστεως μας, τουλάχιστον εἶχε μιὰ χρησιμότητα: προφύλαξε ὄλο αὐτὸ τὸν καιρὸ τὸ λείψανο, καθὼς θὰ τὸ προφυλάξει ἡ νέα ἀσφαλὴς λάρνακα, ποὺ βέβαια τοποθετήθηκε πιά ὅπως καὶ ὅπου πρέπει.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ ὀφείλω νὰ μνημονεύσω τὸ εὖρος ποὺ προσλαμβάνει σήμερα ἡ τιμὴ στὴ μνήμη τῆς Ἀγίας σὲ ὅλη τὴν Ἑλλάδα ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸν ὁμώνυμὸ τῆς Ναὸ στὸ φερώνυμὸ τῆς προάστιο τῆς Κοινότητος Φιλοθέης, ὅπου καὶ θγαίνει ἡ κρύπτη τῆς Ἀγίας, ποὺ ἀρχίζει ἀπὸ τὸ μετόχι τῆς Καλογρέζας. Ὁ Ναὸς κατέχει τεμάχιο τοῦ τιμίου λειψάνου παραχωρημένο ἀπὸ τὸν Καθεδρικό Ναό, τιμᾶει μὲ ξεχωριστὴ λαμπρότητα τὴ μνήμη τῆς Ἀγίας, προβαίνει σὲ ἀξιόλογες ἐκδόσεις γι' αὐτήν, προγραμματίζει τὴν ἀνέγερση νέου μεγαλοπρεποῦς Ναοῦ ἀντάξει πρὸς τὴ μνήμη τῆς¹⁶. Μνημόνευσα

ἤδη τὴ Μονὴ ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἀγίας, ὅπου μονάζουν σήμερα 10 μοναχὲς, στὴν Ἐκάλη¹⁷. Στὸ χωριὸ Κοντοπούλι τῆς Λήμνου, ὁ φερώνυμος Σύνδεσμος τῆς Ἀγίας ἔχει ἰδρύσει ἕνα γραφικὸ ἐξωκλήσι καὶ ἔχει προβῆ σὲ ἐπιμελημένη ἐκδοση μὲ τὸν Βίο, Ἀκολουθία, Παράκληση καὶ τὸ Καταστατικὸ του¹⁸. Παρεκκλήσια τῆς Ἀγίας ὑπάρχουν στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν, ὅπου τὸ πηγᾶδι τῆς μονῆς τῆς¹⁹, στὸ φερώνυμὸ τῆς Ὀρφανοτροφείου τοῦ Πύργου²⁰, στὸ φερώνυμὸ τῆς οἰκοτροφείου στὴ Μητρόπολη Θηβῶν καὶ Λεβαδείας²¹, στὸ οἰκοτροφείου Θηλέων ποὺ λειτουργεῖ ἐπ' ὀνόματι τῆς στὸ Γκέρτσαιο Ἐκκλησιαστικὸ Ἰδρυμα στὴν Κοζάνη²² κ.λπ. Ὁλ' αὐτὰ, τὰ τοπωνύμια ποὺ συνδέονται μὲ τὴν Ἀγία: Φιλοθέη, Καλογρέζα, Ψυχικό, — κατὰ τὴν παράδοση «ὠνομάσθη οὕτω ἀπὸ τὸ πηγᾶδι τὸ ὅποιον συνετῆρει ἡ Μονὴ τῆς Φιλοθέης εἰς τὴν δημοσίαν ὁδὸν χάριν τῶν διαβατῶν, οἱ ὅποιοι εὕρισκον ἐκεῖ ἀναφυχήν» (Ν. Β. Τωμαδάκη)²³, — οἱ παλαιότατες ἀγιογραφίες τῆς ἀμέσως κιόλας μετὰ τὴν ἀνακηρύξή τῆς σὲ Ἀγία καὶ οἱ πολὺ σύγχρονες σὲ ὅλη τὴν Ἀττικὴ καὶ τὰ νησιὰ τοῦ Σαρωνικοῦ²⁴, τὰ ἔργα τοῦ Φώτη Κόντογλου μὲ τὴ μορφή τῆς στὸ μετόχι τῆς τοῦ Ἁι - Ἀντρέα στὰ Πατήσια²⁵, ἀκόμη καὶ ζωγραφικὸὶ πίνακες, ὅπως τοῦ

17. Βλ. Ἡμερολόγιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος 1985, περίοδος γ', ἔτος 27ον, ἐκδ. τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σελ. 470.

18. Βλ. Ἡ Ἀγία Φιλοθέη, ἡ κυρὰ τῶν Ἀθηνῶν, βίος, ἀκολουθία, παράκληση, καταστατικὸ «Συνδέσμου», ἐκδοση Ὀρθόδοξου Χριστιανικοῦ Συνδέσμου ἀγάπης «Ἡ Ἀγία Φιλοθέη», Κοντοπούλι: Λήμνου 1982.

19. Βλ. Ἡ Ὁσιομάρτυς Ἀγία Φιλοθέη ἡ Ἀθηναία, ἐκδ. Καθεδρικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν 1972, σσ. 18 καὶ 25 - 26. Ἡ Ἀγία Φιλοθέη, ἡ κυρὰ τῶν Ἀθηνῶν, ἐκδ. «Συνδέσμου», ἔπ. παρ., σσ. 23 - 24.

20. Βλ. Ἡμερολόγιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος 1985, ἔπ. παρ., σελ. 527.

21. Βλ. ἔπ. παρ., σελ. 544.

22. Βλ. ἔπ. παρ., σελ. 703.

23. Βλ. Ἀκολουθία καὶ βίος..., ἐν Ἀθήναις 1953, σελ. 10.

24. Βλ. Δ. Φερύση, ἔπ. παρ. σσ. 45, 77-78. Ἀνδρέα Ξυγγόπουλου: «Εἰκόνες τῆς Ὁσίας Φιλοθέης», «Ἡμερολόγιον Μεγάλης Ἑλλάδος», Δροσίνη ἔτους 1925, σσ. 451 - 455.

25. Βλ. Ἀκολουθία καὶ βίος..., ἐν Ἀθήναις 1953, ἐκτὸς κεκλιμένου, πρὶν τὴ σελ. 55.

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 62 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3 τεύχους.

15. Βλ. Ἡ Ὁσιομάρτυς Ἀγία Φιλοθέη ἡ Ἀθηναία, ἐκδ. Καθεδρικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν 1972, σσ. 24 - 25.

16. Βλ. Ἡ Ἀγία Φιλοθέη ἡ Ἀθηναία, παρακλητικὸς κανὼν, βίος καὶ ἔργον, ἐκδοση Ἱ. Ναοῦ Ἀγίας Φιλοθέης, Φιλοθέη 1985.

Ὁ πρῶτος ναῦσκος τῆς ἁγίας Φιλοθέης στὸ ὁμώνυμο προάστιο τῆς Ἀθῆνας.

Κ. Παρθένη^{25α}, τοῦ Γ. Δούκα καὶ τῶν ἀδελφῶν Ρωμανοῦ²⁶, τὰ ὑμνογραφικὰ ἔργα, οἱ ἐπανεκδόσεις κι ἀνατυπώσεις του²⁷, τὰ μελετήματα τοῦ Καμπούρογλου καὶ τοῦ Μέρτζιου²⁸, τὰ λογοτεχνικὰ ἔργα τῆς Εὐαγγελίας Φραγκάκη «Ἡ Ὁσία Φιλοθέη»²⁹, τοῦ Δημήτρη Φερούση «Φιλοθέη Μπενιζέλου, ἡ ἀθηνιώτισσα Κυρά»³⁰ καὶ

τῆς Ζωῆς Γκενάκου «Ἡ ἐπανάσταση μιᾶς γυναίκα»³¹ τί ἄλλο εἶναι παρά ἀπηχήσεις τῆς δυναμικῆς ὀρθόδοξης παρουσίας τῆς Ἁγίας καὶ τῆς μονῆς της. Παρουσίας ποὺ ἐπιβεβαιώνεται παν' ἄπ' ὅλα μὲ τὴν ἀπίστευτα ταχύτατη καταχώρισή της στὸ ἑορτολόγιό μας ἀπὸ τῆ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, πρὶν ἀκόμη κλείσει ὁ αἰῶνας της. Μὰ καὶ ἡ πρόταση τοῦ τότε Μητροπολίτη Ἀθηνῶν πρὸς τὸ Φανάρι δὲν εἶναι παρά μιὰ σπουδαία μαρτυρία τοῦ τί ἦταν ἡ Ἡγουμένη Φιλοθέη Μπενιζέλου γιὰ τὴν Ἀθήνα ὅσο ζοῦσε, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἐκδημία της εἰς Κύριον. Τὴν πρότασή του προσυπέγραψαν, σύμφωνα μὲ τὸ πατριαρχικὸ ἔγγραφο συγκαταριθμῆσεως τῆς Ἁγίας στὴ χορεία τῶν Ἁγίων οἱ ἐπίσκοποι Κορίνθου καὶ Θεβῶν:

«Ἐπειδὴ ἐδηλώθη ἀσφαλῶς ὅτι τὸ θειότατον ὄμμα τῆς ὀσιωτάτης Φιλοθέης εὐωδίας πεπληρωμένον ἐστὶ καὶ μῦρον διηρεκῶς ἐκχεῖται, ἀλλὰ καὶ τοῖς προσιούσι τε ἀσθενέσι τε καὶ θεραπείας δεομένοις

25α. Βλ. περ. «Σύναξη», τεῦχος 16, Ὀκτ. - Δεκ. 1985, σελ. 6.

26. Βλ. Δ. Φερούση, ὄπ. παρ., σσ. 66 - 72 καὶ 79.

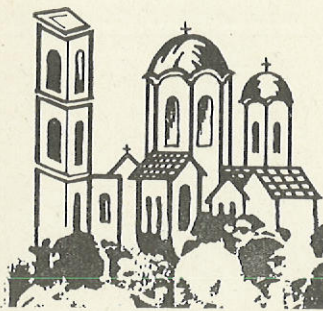
27. Βλ. Ἀκολουθία καὶ δῖος..., ἐν Ἀθήναις 1953, σελ. 7. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἐπιμελημένη αὐτῆ ἀνασύνταξη καὶ διορθωση τῆς ἀκολουθίας τῆς Ἁγίας ἀπὸ τὸν τότε ἐπίσκοπο Ρωμανοῦ Διονύσιου Φαριανῶ (σήμερα Μητροπολίτη Σερβίων καὶ Κοζάνης) ἡ σύγχρονή μας μοναχὴ Φιλοθέη συνέθεσε πρὸς τιμὴν τῆς Ἁγίας Παρακλητικὸ κανόνα ποὺ πρωτοδημοσιεύθηκε στὸ: Ἁγία Φιλοθέη ἡ Ἀθηναία, ἐκδοση Καθεδρικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν, 1972, σσ. 85 - 101.

28. Δ. Γρ. Καμπούρογλου: Μνημεῖα τῆς ἱστορίας τῶν Ἀθηνῶν, τόμος α', ἐν Ἀθήναις 1889 καὶ Κωνσταντίνου Δ. Μέρτζιου: «Ἡ Ὁσία Φιλοθέη. Ἀνέκδοτα ἔγγραφα», στὸ περ. «Ἑλληνικά», τόμ. 13, Θεσσαλονίκη 1954.

29. Εὐαγγελίας Κ. Φραγκάκη: «Ἡ Ὁσία Φιλοθέη», Ἑλληνικὴ Δημιουργία, 9(1952), σσ. 243 - 248.

30. Δημήτρη Φερούση: Φιλοθέη Μπενιζέλου, ἡ ἀθηνιώτισσα Κυρά, ἐκδοση «Ἀστέρως» Ἀδελφῶν Ἀλ. καὶ Ε. Παπαδημητρίου, Ἀθήνα 1982.

31. Ζωῆς Γκενάκου: Φιλοθέη Μπενιζέλου, Σύλλογος τῶν Ἀθηναίων, Ἀθήνα 1985 (διάλεξη ποὺ δόθηκε στὸν παραπάνω Σύλλογο στίς 27 Φεβρουαρίου 1984).

Η ΣΕΛΙΔΑ ΤΗΣ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΑΣ

Με τη ΜΑΡΙΑ ΜΑΤΖΑΡΗ - ΜΙΧΑΗΛ

3. Πρεσβυτέρα καὶ θεία Λειτουργία

Καλή μου πρεσβυτέρα,

Σήμερα είναι Κυριακή. Είναι η ημέρα του Κυρίου. Είναι το Πάσχα των πιστών. Σὺ τὸ ξέρεις αὐτὸ πολὺ καλά. Ὅλη τὴ βδομάδα εἶναι στὴ σκέψη σου αὐτὴ ἡ μέρα. Ἀλλὰ καὶ κάθε μέρα, πού ὁ σύζυγός σου - ἱερεὺς θὰ κάνει λειτουργία. Ἰδίως τὸ Σάββατο, τὴν παραμονή, κορυφώνεται ἡ προετοιμασία γιὰ τὴν ξεχωριστὴ μέρα τῆς θείας Λειτουργίας.

Ξέρεις, ὅτι τὴ μέρα αὐτὴ τὰ κουρασμένα παιδιά τοῦ Θεοῦ θὰ ῥθουν στὸ σπῆτι τοῦ Πατέρα τους γιὰ νὰ ξεκουράσουν, ἀπὸ τὸν κόπο ὅλης τῆς βδομάδας, τὰ ταλαιπωρημένα σώματά τους καὶ νὰ ἡρεμήσουν τὴν ψυχὴ τους.

Στὸ σπῆτι τοῦ Πατέρα, τὸ ναὸ, θὰ συναντηθοῦν μὲ τ' ἄλλα ἀδελφία τους κι ὅλοι μαζί θὰ γευθοῦν τὴ στοργὴ Του καὶ θ' ἀπολαύσουν τὸ πλούσιο πασχαλιάτικο τραπέζι — τὴ θεία Κοινωνία, πού θὰ τοὺς προσφέρει.

Στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας, ὁ ναὸς εἶναι

τὴν ἴασιν δίδουσι... ὡς γε πλατύτερον περὶ αὐτῆς, ὅ τε κατὰ τόπον ἀρχιερατεύων Νεόφυτος καὶ ὁ Κορίνθου καὶ ὁ Θηβῶν καὶ πᾶς ὁ ἱερός τῶν Ἀθηναίων κληρὸς συνάμας τοῖς ἄρχουσι δι' ἀναφορᾶς ἐνυπογράφου ἐπισιῶσατο, τοῦτον χάριν ἔδοξεν ἡμῖν τε καὶ πάση τῇ Ἱερῇ Συνόδῳ τῶν καθευρεθέντων ἐνταῦθα ἀρχιερέων συγγραφῆναι καὶ ταύτην ἰψὸν χορῶ τῶν ὁσίων καὶ ἁγίων γυναικῶν, ὥστε κατ' ἔτος τιμᾶσθαι καὶ πανηγυρίζεσθαι...»³².

(Συνεχίζεται)

32. Πρβλ. Ἡ Ἁγία Φιλοθέη ἢ Ἀθηναία..., Φιλοθέη 1985, σελ. 10.

ἔτσι φτιαγμένος, ὥστε νὰ ξεκουράζει καὶ τὴν ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα μ' ὅλες τὶς αἰσθήσεις του. Εἶναι γεμάτος ἀπὸ φῶς καὶ ζεστασιά. «Ἀπὸ οικειότητα καὶ συντροφικότητα μὲ τὸν Οὐρανό. Κάθε κομματάκι τοῦ ζωντανεῖ ἀπὸ τὶς παρουσίες τῶν μαρτύρων. Οἱ εἰκόνες τοποθετοῦν τὸν ἄνθρωπο σὲ κοινωνία μὲ τοὺς προγενεστέρους του, τοὺς Ἀγγέλους, τοὺς Προφῆτες, τοὺς Ἀποστόλους, τοὺς Μάρτυρες καὶ τοὺς Ἁγίους. Ὁ πιστὸς αἰσθάνεται ἄνετα, νιώθει σὰν νὰ ἐπισκέπτεται τὸν Θεὸ - Πατέρα περιτριγυρισμένο ἀπὸ τοὺς φίλους του».

Ἔτσι, ἡ στρατευομένη Ἐκκλησία, ἐνωμένη μὲ τὴ θριαμβεύουσα, προσφέρει τὴ θυσία. «Ἡ Λειτουργία ἐνώνει τὶς εὐχαριστίες - δοξολογίες μὲ αὐτὲς τῶν Ἀγγελικῶν δυνάμεων πού ψάλλουν τὸν Τρισάγιο Ὕμνο».

Ἀπὸ τὴν εἴσοδό μας στὸ ναὸ νιώθουμε ὅτι εἶναι συναγμένη ὅλη ἡ Ἐκκλησία καὶ ἀνάμεσά μας βρίσκεται ὁ Χριστός. Ἔτσι παύουμε νὰ εἶμαστε ἄτομα καὶ βλέπουμε τὴν ἀληθινὴ σχέση ἀνάμεσα σὲ μᾶς καὶ τοὺς ἄλλους, μᾶς κάνει νὰ καταλάβουμε τὰ λόγια: «ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν», μᾶς βοηθάει νὰ ἀπαγκιστρωθοῦμε ἀπὸ τὸν ἑαυτό μας καὶ νὰ κάνουμε δική μας τὴν προσευχὴ ὅλων. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ Λειτουργία, πού δὲν εἶναι ἔργο ἑνός, ἀλλὰ «ἔργο τοῦ λαοῦ», δὲν γίνεται στὸν ἐνικὸ ἀλλὰ στὸν πληθυντικό. Καὶ ὁ ἱερεὺς προσπαθεῖ νὰ μὴ λειτουργεῖ μόνος, ἀλλὰ χρειάζεται τουλάχιστον ἕναν ἀκόμα, πού στὸ πρόσωπό του ἡ Ἐνορία δλόκληρη εἶναι παρούσα καὶ τοῦ συμπαρίσταται.

Ἀλλὰ καὶ οἱ δεήσεις κάνουν τὸν πιστὸ νὰ ξεφύγει ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του καὶ ν' ἀγκαλιάσει ὁ-

λους: «Τους ἀπόντας, ἐκείνους πού ὁδοιποροῦν καί κινδυνεύουν στήν ξηρά, στή θάλασσα καί στὸν ἀέρα, αὐτοὺς πού πονοῦν καί ὑποφέρουν». Ἡ προσευχή ἀγκαλιάζει αὐτοὺς «πού εἶναι στήν ἐξουσία, τὴν πόλη, τὰ ἔθνη, ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα καί ζητάει τὴν εἰρήνη τοῦ κόσμου καί τὴν ἐνότητα ὄλων».

Ἐνωμένοι ὄλοι, στρέφουμε τὰ μάτια μας πρὸς τὸ ἱερὸ Βῆμα. Ἡ Ὁραία Πύλη ἀνοίγει, ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ βρίσκεται ἀνάμεσά μας, «ἐν μέσῳ ἡμῶν».

Ὁ ἱερεὺς δὲν εἶναι ξεχωρισμένος ἀπὸ τὸ λαό. Εἶναι ὁ ἐκπρόσωπός του καί οἱ εὐχὲς πού προσφέρει εἶναι ἐξ ὀνόματος ὄλων τῶν πιστῶν. Γι' αὐτὸ καί τὸ «Ἀμήν» ὄλων τῶν πιστῶν εἶναι ἀπαραίτητο.

Τὸ κέντρο τῆς θείας Λειτουργίας, ἀλλὰ καί ὅλη ἡ Λειτουργία εἶναι ἡ τέλεση τῆς μεγάλης θυσίας, ἡ μεταβολὴ τοῦ ἄρτου καί τοῦ οἴνου σὲ Σῶμα καί Αἷμα Χριστοῦ, τὸ μεγάλο Δεῖπνο πού θὰ γευθοῦμε στὸ σπίτι τοῦ Πατέρα μας.

Ὁ ἱερεὺς προσφέρει τὴ θυσία γεμάτος δέος, κυριευμένος ἀπὸ φόβο καί τρόμο. Ὅρισμένοι πνευματικοὶ πατέρες, τὴ στιγμή τῆς ἐπικλήσεως ἔβλεπαν τὴ φωτιὰ νὰ κατεβαίνει πάνω στὸ Θυσιαστήριο. Ἀπὸ τὴ στιγμή αὐτὴ στὸ Ποτήριο ὑπάρχει μόνο τὸ μεταμορφωμένο Σῶμα καί Αἷμα τοῦ ἀναστημένου Χριστοῦ. Τὸ θαῦμα εἶναι μεταφυσικό, ξεπερνᾷ τοὺς φυσικοὺς νόμους καί τὴ λογικὴ μας.

Τὸ μεγάλο Δεῖπνο εἶναι ἕτοιμο. Στὸ πασχαλινὸ τραπέζι καλεῖ ὄλους τοὺς πιστοὺς ὁ ἱερεὺς: «Μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως καί ἀγάπης προσέλθετε».

Καλεῖ ὄλους, γιατί ἡ θεία Κοινωνία δὲν εἶναι τροφή γιὰ ὅποιον πεινάει καί διψάει καί ξέρει ὅτι χωρὶς τροφή θὰ πεθάνει πνευματικά. Εἶναι τὸ πιὸ ἰσχυρὸ «φάρμακο» ἀθανασίας. Γι' αὐτὸ καί ὁ ἱερεὺς, δίνοντας τὴν θεία Κοινωνία, λέει: «Εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καί ζωὴν τὴν αἰώνιον». Καί ἡ θεία Λειτουργία ὁλοκληρώνεται μὲ τὴν τελικὴ εὐλογία καί τὴν διανομὴ τοῦ ἀντιδώρου. Χορτασμένος καί ξεδιψασμένος ὁ πιστός, ἀπὸ τὸ πασχαλινὸ τραπέζι τοῦ Πατέρα του, γυρίζει στὸ σπίτι γεμάτος ἀπὸ τὴ θεϊκὴ παρουσία μὲ διάφανη τὴ χαρὰ καί πιὸ ἐνωμένος μὲ τοὺς ἀδελφούς του γιὰ νὰ συνεχίσει τὴ ζωὴ.

Καλή μου πρεσβυτέρα,

Σὲ τοῦτο τὸ πανηγύρι τῆς χαρᾶς καί τὸ πασχαλινὸ τραπέζι, στὸ σπίτι τοῦ Πατέρα, ὁ σύζυγός σου - ἱερεὺς καί σύ εἴσασθε, γιὰ τὸ ναὸ τῆς ἐνορίας σας, τὰ δυὸ πρόσωπα πού διάλεξε ὁ Θεὸς νὰ διακονήσετε. Δὲν εἶναι καθόλου τυχαίον τὸ ἔθιμο, σὲ μερικὰ μέρη τῆς πατρίδας μας, πού πρώτη ἢ πρεσβυτέρα κοινωνεῖ καί παίρνει ἀντίδωρο. Μὲ τὸν τιμητικὸ αὐτὸ τρόπο ἡ ἐνορία θέλει ν' ἀναγνωρίσει τὸ σπουδαῖο ρόλο πού ἔπαιζες γιὰ τὴν τέλεση τῆς θείας Λειτουργίας:

Ἀπὸ τὸ Σάββατο, καί πρὶν ἀπὸ κάθε Λειτουργία, σὺ θὰ ἐτοιμάσεις τὸν ἱερέα - σύζυγό σου γιὰ τὴ μεγάλη αὐτὴ μέρα. Ἀπὸ τὴν φροντίδα τῶν καθαρῶν ρούχων, τὸ ζύμωμα τοῦ πρόσφορου μέχρι τὴν ἀδιάκοπη προσευχή, πού συνεχίζεται πιὸ ἐντονη κατὰ τὴν ὥρα τῆς θείας Λειτουργίας. Προσεύχεσαι γιὰ τὴν περίσσια χάρη πού πρέπει νὰ δώσει ὁ Θεὸς στὸ σύζυγό σου - ἱερέα, γιὰ νὰ τελήσει τὸ μέγα Μυστήριον. Γι' αὐτὰ πού θὰ πεί, γιὰ νὰ ἐνισχύσει τοὺς ἀδελφούς του ἐνορίτες νὰ νιώσουν περισσότερο τίς ἱερὲς στιγμὲς τῆς θείας Λειτουργίας. Δὲν εἶναι μικρὴ αὐτὴ ἡ προσφορά σου. Ἀπὸ τὴν προσευχομένη πρεσβυτέρα παίρνει ξεχωριστὸ θάρρος καί δύναμη ὁ ἱερεὺς γιὰ τὴν τέλεση τοῦ φοβεροῦ Μυστηρίου.

Ἀλλὰ καί ἡ συμπροσευχὴ τῆς πρεσβυτέρας μὲ τοὺς ἐνορίτες, πού δὲν τῆς εἶναι ἄγνωστοι, ἀφοῦ ἡ ἴδια ζεῖ καί ἐργάζεται μέσα στὴν ἐνορία τόσο ἐντονα καί πολλῶν τὰ προβλήματα γνωρίζει, τὴν δένουν πιὸ στενὰ μαζί τους.

Ἔτσι, χαρούμενη γυρίζει στὸ σπίτι, πού καί σ' αὐτὸ ἔχει δώσει πασχαλιάτικη ὄψη, γιὰ νὰ ὑποδεχθεῖ τὸν Χριστὸ μιὰ καί τὸν φέρει μέσα του, μὲ τὴ θεία Κοινωνία, ὁ σύζυγός της - ἱερεὺς.

Ἄρχιμ. Συμεὼν Π. Κούτσα

ΑΔΑΜΙΑΙΟΣ ΘΡΗΝΟΣ

Ὁ Μέγας Κανὼν Ἀνδρέου Κρήτης

Β' ἔκδοση

Τὸ ὑπέροχο αὐτὸ βιβλίον βοηθᾷ τὸν ἀναγνώστη σὲ μιὰ βαθύτερη, προσωπικὴ βίωση τοῦ συγκλονιστικοῦ ὕμνου Μετανοίας πού δονεῖται ἀπὸ ἁγιογραφικὸ πνεῦμα καί γνήσια συντριβή.
Ἐκδοση Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

Ἀνακαλύψτε τὸν ὕπνο — Μὴ καθεύδεις!

«ΑΝΑΚΑΛΥΨΤΕ τὸν... ὕπνο! Χαρεῖτε κάθε μέρα σας!». Τὸ 1/3 τῆς ζωῆς σας τὸ περνᾶτε στὸ κρεβάτι. Καὶ τώρα μπορεῖτε νὰ κοιμᾶστε τόσο καλά ὅσο ποτὲ (ἀκόμα κι ἂν δὲν ἔχετε κανένα πρόβλημα στὸν ὕπνο). Μὲ τὸ ἐπαναστατικὸ... (σ.σ. ἐπειδὴ πρόκειται γιὰ διαφημιστικὸ, γιὰ εὐνόητους λόγους δὲν ἀναφέρουμε τὸ ἀντικείμενο) θ' ἀνακαλύψετε ἓνα μοναδικὸ βαθὺ ὕπνο, θὰ ξυπνᾶτε ξεκούραστοι, κεφάλι γιὰ τὴ μέρα πὸν ἀρχίζει. Εἶναι μιὰ μοναδικὴ ἐμπειρία γιὰ ὅλη σας τὴ ζωή.

Δὲν διαφωνοῦμε διὸ ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ βελτιώνει τις συνθῆκες τῆς ζωῆς του. Πρέπει ὅμως νὰ εἶναι τὸ μοναδικὸ του μέλημα;

Διανύουμε τὴν περίοδο τοῦ Τριωδίου. Καί' ἐξοχὴν χρόνος περιουλλογῆς καὶ ἀνατάσεως. Ἀιμόσφαιρα κατανύξεως γιὰ τὴν ψυχή. «Ψυχὴ μου, ψυχὴ μου ἀνάστα μὴ καθεύδῃς». Ὁ ἕμνωδὸς μᾶς καλεῖ σ' ἐργήγορη, σὲ ἀνάτηψη καὶ προσευχή. Κάθε ὀλιγωρία, μπορεῖ ν' ἀποθεῖ ὀλέθρια γιὰ τὴν ἰσορροπία τοῦ ἀμαρτωλοῦ ἑαυτοῦ μας...

Ἐῶγε!

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ τῆς Κύπρου κ. Γιώργος Βασιλείου, ἡ σύζυγός του καθὼς καὶ οἱ Ἑλληνοκύπριοι Ὑπουργοὶ καὶ ἄλλοι ἀξιωματικοὶ, ἀνταποκρινόμενοι ἄμεσα στὴν πρόσκληση τῆς καρδιάς καὶ τῆς συνείδησης γιὰ τὴν οὐσιαστικὴ ἐπούλωση τῶν πληγῶν πὸν ἄνοιξε ὁ Ἐργκέλαδος σιτὸς Ἀρμενίους, προσῆλθαν καὶ ἔδωσαν αἷμα γιὰ τοὺς ἐμπεριστατοὺς. Ὁ Χριστὸς ἐπήγεσε τὸ «δίλεπιστο». Ἡ μικρὴ Κύπρος πὸν ἔχει τὴν ἄμεση ἀνάγκη «μεταγγίσεως» ἐνδιαφέροντος καὶ ἐλπίδας, δίνει τὸ αἷμα τῆς γιὰ νὰ τονώσει ἄλλους πληγωμένους ἀδελφούς. Συνανθρώπους...

Τρεῖς καὶ μία λεπτομέρειες...

—ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΕΣ στὸ κάπνισμα οἱ Ἕλληνες. Ἡ χώρα μας κατέχει τὴν πρώτη θέση ἀνάμεσα σιτὸς ἐταίρους τῆς ΕΟΚ. Δέκα ὡς δώδεκα χιλιάδες θάνατοι ετησίως, κατὰ τοὺς εἰδικούς ἐπιστήμονες. «Φουγάρα οἱ Ἕλληνες» διαβάξουμε σὲ ἀπογευματινὴ ἐφημερίδα...

—Πρωινὴ ἐφημερίδα μᾶς πληροφορεῖ δι φέτιος οἱ λαθρέμποροι ναρκωτικῶν θὰ εἰσπράξουν ἓνα δι-

εκατομμύριο δραχμὲς ἀπὸ νεαρὸς χρηστές.

—Ἡ φουρτουνιασμένη θάλασσα ἄρπαξε τὸ περιπολικὸ τῶν τριῶν ἀστυνομικῶν στὴν Καλαμάτα. Πνίγηκαν κι οἱ τρεῖς. Ὅμως δίπλα στὸ δράμα, ὑπάρχει καὶ τὸ μεγαλεῖο: Οἱ δύο ἀπὸ τοὺς τρεῖς ἀστυφύλακες θγήκαν ζωντανοὶ στὴν παραλία. Ὅταν ὅμως εἶδαν τὸν τρίτο συνάδελφό τους νὰ κινδυνεύει στὰ νερὰ πὸν παράδερναν, ἔπασαν μέσα γιὰ νὰ τὸν σώσουν καὶ πνίγηκαν ἀγκαλιασμένοι...

—Ἡ κυβέρνηση τοῦ Καναδά ἔδωσε ὡς ἐθνικὸ στόχο γιὰ τὰ ἐπόμενα δέκα χρόνια, τὴν πλήρη κατάργηση τῶν χλωριοφθοροανθράκων πὸν καταστρέφουν τὸ ὄζον τῆς στρατόσφαιρας. Σχετικὴ ἀνακοίνωση ἔκανε ὁ ὑπουργὸς Περιβάλλοντος Λυσιὲν Μπουσάρ.

Εἶναι παρήγορο.

ΕἶΝΑΙ παρήγορο. Ἀπὸ μέρες ἄρχισαν οἱ ἐργασίες γιὰ τὴ συντήρηση καὶ διάσωση τῶν διαφόρων ἀγαθμάτων πὸν κοσμοῦν πλατείες τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ ἐγκατάλειψη ἔσφερε, πρὸ τῶν πλῶν τῆς καταστροφῆς, ἀγάλματα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν σημεῖα ἀναφορᾶς τῆς παλιᾶς Ἀθήνας. Τ' ἀγάλματα τοῦ Κωνσταντίνου στὸ πεδίο τοῦ Ἀρεως, τοῦ Κολοκοτρώνη στὴν δμῶννημη πλατεῖα καὶ τοῦ Κανάρη εἶναι μερικὰ ἀπὸ τὰ πολλὰ μνημεῖα πὸν ἤλθαν ἀντιμέτωπα μὲ τὸ «πλήρωμα τοῦ χρόνου». Χρησιμοποιοῦνται γιὰ τις ἐπεμβάσεις σύγχρονες μέθοδοι, ἀτμοὶ καὶ πεπιεσμένα υγρά.

Εἶναι σι' ἀλήθεια παρήγορο. Ἡ μάχη πὸν ἄρχισε γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῶν μνημείων, δὲν εἶναι μόνο μάχη ἐναντία σιτὸν πανδαμάτορα ἀλλὰ καὶ σιτὸ παραφιλολογικὸ μένος τῶν Νεοελλήνων πὸν βγάζουν τ' ἀπωθημένα τους σιτὸς ἱερὲς ἐπιφάνειες τῆς τέχνης καὶ τῆς ἱστορίας τοῦ τόπου. Χαρακτηριστικὸ εἶναι τὸ σύνθημα πὸν διαβάσαμε σὲ κάποιον ἀπὸ τοὺς τοίχους τοῦ κτιρίου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης: «Γράψτε ἐπάνω μου μὲ καλαισθησία. Διαφορετικὰ θὰ σᾶς ἐκδικηθῶ μὲ καινούργιο βάψιμο. Ὁ τοίχος». Τοῦτο εἶναι πέρα γιὰ πέρα εὐγλωττο. Ἀκόμη κι ὁ... τοίχος δὲν ἀντέξε τὸ αἶχος. Καὶ ζήτησε ἂν μὴ τι ἄλλο, εὐαισθησία.

Εἶναι σι' ἀλήθεια παρήγορο. Εἶναι στοιχειώδης ἐνδειξη σεβασμοῦ τοῦ παρόντος ἐναντι τῆς ἱστορίας τοῦ τόπου!

Η ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ Ι.Σ.Κ.Ε.

Του κ. Εύαγγελου Π. Λέκκου

Με θέματα ήμερησίας διατάξεως την έγκριση του 'Απολογισμού έτους 1988, του Προϋπολογισμού έτους 1989, τη Λογοδοσία και διάφορες ανακοινώσεις του Προέδρου, πραγματοποιήθηκε στις 14 Φεβρουαρίου (ί. ναός αγίας Ειρήνης οδ. Αιόλου - 'Αθήνα) η τακτική Γενική Συνέλευση του 'Ιερού Συνδέσμου Κληρικών 'Ελλάδος.

Σύμφωνα με ανακοίνωση του Συνδέσμου, 1.184 Ιερείς των 'Επαρχιών απέστειλαν έξουσιοδοτήσεις προς το Διοικ. Συμβούλιο του Ι.Σ.Κ.Ε., με τις οποίες εξασφαλίσθηκε άπαρτία. Μετά την προσευχή, ο Γραμματεὺς Πρωτοπρ. π. Δημ. Πλατής ανέγνωσε τὸν 'Απολογισμό του έτους 1988, τὸν Προϋπολογισμό του 1989 και τὴν έκθεση τῆς 'Εξελεγκτικῆς 'Επιτροπῆς (λόγω ἀπουσίας του Ταμίου π. Γ. Χατζηδογιαννάκη). 'Επειτα μίλησε διὰ μακρῶν ὁ Πρόεδρος του Συνδέσμου πρωτοπρ. π. Νικ. Αὐγερινόπουλος. 'Ακολούθησαν σύντομες παρεμβάσεις μελῶν του Ι.Σ.Κ.Ε., ἐξ 'Αθηνῶν και τῶν 'Επαρχιῶν, ἐνῶ πρὶν τὸ τέλος τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως ἐψάλη ἡ φήμη του Μακ. 'Αρχιεπισκόπου 'Αθηνῶν κ. Σεραφεὶμ και ἐγκρίθηκε τὸ ἀκόλουθο Ψήφισμα:

«'Η Γενική Συνέλευσις του 'Ιερού Συνδέσμου Κληρικῶν 'Ελλάδος τῆς 14ης Φεβρουαρίου 1989 εἰς τὴν ἐτησίαν τακτικὴν τῆς Συνέλευσιν ἀποφασίζει τὰ κάτωθι:

1) Καλεῖ και παρακαλεῖ τὴν Πολιτικὴν 'Ηγεσίαν τῆς χώρας μας νὰ σταθῆ εἰς τὸ ὕψος τῶν περιστάσεων ὥστε νὰ κατευναστοῦν τὰ πάθη και αἱ διακρίσεις τῶν 'Ελλήνων εἰς ἡμετέρους και ἀντιπάλους.

2) Νὰ καταργηθῆ ὁ Νόμος που εὐνοεῖ τὰς ἐκτρώσεις, ἥτοι τὴν δολοφονικὴν σφαγὴν ἑκατοντάδων χιλιάδων ἀθῶων ὑπάρξεων.

3) Νὰ καταργηθῆ ὁ καταστροφικὸς Νόμος τῆς μοιχείας ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε μοιραῖος και διαλυτικὸς διὰ χιλιάδες οἰκογένειες συντείνων εἰς τὴν ἐγκατάλειψιν χιλιάδων παιδιῶν με σοβαρὰ ψυχολογικά προβλήματα.

4) Νὰ ἀγωνισθῶμεν ὅλοι διὰ τὴν καταπολέμησιν τῆς ἐξαπλώσεως τῶν ναρκωτικῶν και τῆς θανατηφόρου πληγῆς του AIDS, και

5) Νὰ καταργηθῆ ὁ Νόμος 1700 ὁ ὁποῖος τόσες προστριβές ἐδημιούργησε μεταξύ 'Εκκλησίας και Κράτους».

ΤΑ ΚΥΡΙΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ Ι.Σ.Κ.Ε.

‘Ο αἰδεσιμολ. πρωτοπρ. κ. Νικ. Αὐγερινόπουλος στὴν ὁμιλία του ἐπεσήμανε τὰ ἐπόμενα:

Οἱ καιροὶ που διερχόμεθα εἶναι δύσκολοι και εἰς τὸ μέλλον θὰ ἐμφανισθοῦν ἐντονώτερα προβλήματα· πρέπει νὰ εἴμεθα οἱ Κληρικοὶ ἔτοιμοι νὰ τὰ ἀντιμετωπίσουμε. ‘Όλοι οἱ ἐργαζόμενοι στὸ δημόσιο και ἰδιωτικὸ τομέα (τελευταίως και αὐτοὶ οἱ δικαστικοὶ και

ἀστυνομικοὶ) ὀργανώνονται και προσπαθοῦν ἐνωμένοι ν' ἀντιμετωπίσουν τὰ προβλήματά των και μόνον οἱ ἱερεῖς «καθεύδουν και ἀδιαφοροῦν». Με τὴ συνετή και δυναμικὴ παρέμβαση του ΙΣΚΕ, χάρις και στὶς «προσωπικὲς διασυνδέσεις με ἀρκετοὺς βασικοὺς ὑπουργούς», τὰ μισθολογικά και συνταξιοδοτικά θέματα τῶν ἱερέων δὲν θρῖσκονται σὲ τραγικὴ θέση, διότι τώρα ἐπετεύχθη ἡ ἐνταξη στὸ ἐνιαῖο μισθολόγιο.

'Ελπίζει, εἶπε, ὅτι τὸ 'Ανώτατο Εἰδικὸ Δικαστήριον θὰ δικαιώσει —τις προσεχεῖς ἡμέρες που θὰ συνεδριάσει— τὸ αἴτημα τῶν 'Ιερέων γιὰ τὴ μὴ κατάργηση τῆς ἱεροψαλτικῆς προϋπηρεσίας. 'Αναφέρθηκε στοὺς θαρραλέους ἀγῶνες του Ι.Σ.Κ.Ε. γιὰ τὴν περιφρούρηση του κύρους του Κληρικοῦ και τῆς 'Εκκλησίας, που δὲν δίστασε νὰ προσφύγει και στὴ Δικαιοσύνη, ἀρκετὲς φορὲς μετὰ τὸ 1982, γιὰ νὰ ἀπαγορευθεῖ ἡ προβολὴ ταινιῶν ὅπως «'Εθνικὴ παπάδων», «ὁ τελευταῖος πειρασμός» κ.λπ., ἐνῶ διεμαρτυρήθη δεόντως και ὁσάκις μερίδα του Τύπου ἢ τὰ ἠλεκτρονικά μέσα ἐνημέρωσης ἔκαναν ἀδικες ἐπιθέσεις κατὰ του προσώπου ἢ του ἔργου ἀξίων Κληρικῶν.

Τ.Α.Κ.Ε. — ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ

'Ανακοίνωσε, στὴ συνέχεια, ὁ π. Νικ. Αὐγερινόπουλος, ὅτι τὸ Διοικ. Συμβούλιο του Συνδέσμου ἔκανε πολλὰς παραστάσεις πρὸς τὸ ὑπ. Παιδείας και τὴν 4μελὴ ἐξ 'Αρχιερέων 'Επιτροπὴ που συντάσσει τὸ σχέδιο του νέου Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς 'Εκκλησίας, γιὰ τὴν ὀριστικὴ ἐπίλυση του σοβαροῦ προβλήματος περιθάλψεως και συνταξιοδοτήσεως τῶν 'Εφημερίων και Διακόνων. «'Η 'Επιτροπὴ, εἶπε, ἀπεδέχθη τὸ αἴτημά μας και τὸ ἐνέταξε στὸ τελικὸ κείμενο τὸ ὁποῖον ὑπεβλήθη πρὸς τὴν Κυβέρνησιν». Τὸ σχέδιον αὐτὸ προβλέπει ὑπαγωγή τῶν 'Εφημερίων στὸ καθεστῶς περιθάλψεως και συνταξιοδοτήσεως του Δημοσίου.

'Ανέφερε, ἐπίσης, ὅτι μετὰ ἀπὸ πρόσφατη ἀπόφαση του Δ.Σ. του ΤΑΚΕ, «ὄλοι οἱ παλαιοὶ συνταξιούχοι Κληρικοὶ ἐντάσσονται συνταξιοδοτικῶς εἰς τὸ νέον μισθολόγιον κατὰ 50ο)ο, ἐνῶ αὐξάνεται τὸ ἐφάπαξ κατὰ 20ο)ο και ἀκολουθοῦν αὐξήσεις ΑΤΑ ἀπὸ 1.1.89».

'Ιδιαίτερη μνεία ἔκανε του προσώπου του Μακ. 'Αρχιεπισκόπου κ. Σεραφεὶμ, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ὁποῖου, ὅπως τόνισε, ἰδρύθη ὁ Ι.Σ.Κ.Ε., ψηφίσθησαν εὐνοϊκὲς γιὰ τοὺς Κληρικοὺς διατάξεις (στὸν Καταστατικὸ Ν. 590/77), ἀνῆλθε τὸ μορφωτικὸ ἐπίπεδο του Κληρικοῦ, μονιμοποιήθησαν χιλιάδες ἱερεῖς, δόθηκε ἡ πλειοψηφία του Δ.Σ. του ΤΑΚΕ στοὺς 'Εφημερίους. Γι' αὐτὸ πρότεινε στὴ Συνέλευση νὰ Του εὐχηθεῖ και συγχαρεῖ γιὰ τὴ 15ῃ ἐπέτειο ἀπὸ τὴν ἀνοδὸ του στὸν ἀρχιεπισκοπικὸ Θρόνο.

Τέλος ἀναφέρθηκε στὴν κρίση, που μαστίζει τὴν ἑλληνικὴ κοινωνία (πολιτικὴ, οἰκονομικὴ κ.λπ. ζώη), στὸ πρόβλημα τῶν ἐν χρεῖρα κληρικῶν, στὴν ἐνίσχυση του 'Εκκλ. Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ και στὴν κατάργηση του νόμου ἀποποινικοποιήσεως τῆς μοιχείας.